MAANDAG 3 OKTOBER

07.00 uur	**Reveille** Stadhuisplein
07.30 - 09.30 uur	**Uitreiking Haring & Wittebrood** De Waag, Aalmarkt
07.30 - 08.00 uur	**Bespeling Lodewijkcarillon** Lodewijkkerk, Steenschuur
08.00 uur	**Koraalzang** Van der Werfpark
08.40 - 09.00 uur	**Bespeling Lodewijkcarillon** Lodewijkkerk, Steenschuur
09.00 - 21.00 uur	**Nostalgische kermis** Pieterskerkplein
09.00 - 01.00 uur	**Lunapark** Omgeving Lammermarkt
09.30 - 10.30 uur	**Bespeling Stadhuiscarillon**
10.00 - 11.30 uur	**Herdenkingsdienst** Pieterskerk
09.30 - 12.00 uur	**Kinderpark** Van der Werfpark
10.00 - 13.30 uur	**Straattheaterfestival** Garenmarktplein
11.00 - 13.00 uur	**3 October University** Van der Werfpark (zijde Doezastraat)
13.00 - 16.00 uur	**Grote Optocht** ***Route:*** *Zoeterwoudsesingel (ter hoogte van Lorentzhof) | Witte Singel | Noordeinde | Breestraat | Korevaarstraat | Levendaal*
15.00 - 16.30 uur	**Polsstokverspringen** Steenschuur - Van der Werfpark
23.30 uur	**Pyromusical** Ankerpark/Zijlsingel

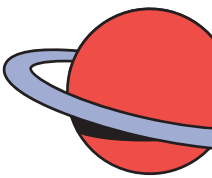

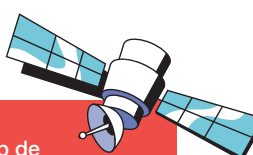

Routes en evenementenlocaties vindt u op de plattegrond achterin deze Feestwijzer.

Kijk voor de meest actuele informatie over het programma op **www.3october.nl** of download de 3 Oktober-app.

Download de app

Inhoudsopgave

05 Contactgegevens en colofon
07 Voorwoord van de voorzitter
08 De Geuzen van Boisot
09 3 October Gilde
13 Archief
18 Cadeaulidmaatschap
19 De Rijdende Geus
20 3 Octoberwinkel
22 Rood-Witwedstrijd
25 Historische lezing
26 Koraalzang en oefenen
31 Pleintaptoe
32 Seniorenvoorstelling
35 3 October Live in Concert
37 Minikoraal
39 Leidens Ontzet vieren we samen
42 Pieter van der Werffestival
47 Carillonbespelingen
49 Haringrecepten
53 Kinderpark
55 3 October University
56 Grote Optocht
62 Straattheater
66 Polsstokverspringen
68 3 Oktober Quiz 2022
71 De 3 October Vereeniging
75 Schenken of nalaten
77 Wat is er nog meer te doen in de stad?
81 Koraaliederen 2022
88 Vooruitkijken naar 2024:
450 Jaar Leidens Ontzet

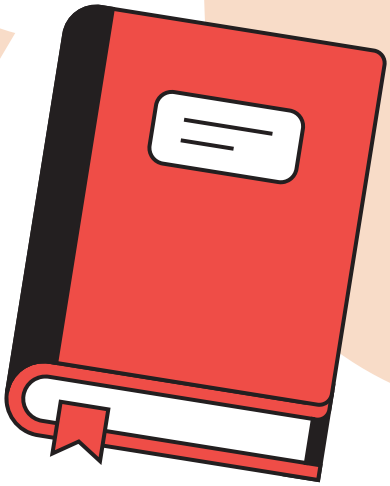

Contactgegevens

Download de app

Secretariaat:	Postbus 32014 2303 DA Leiden
Telefoon:	06 - 28 964 474
E-mail:	secretariaat@3october.nl
Website:	www.3october.nl
Facebook:	facebook.com/drieoctober
Instagram:	@3october_vereeniging
LinkedIn:	linkedin.com/company/3-october-vereeniging

Colofon

De Feestwijzer 2022 is een uitgave van de 3 October Vereeniging.

Oplage:	15.000 exemplaren
Advertenties:	René Preenen (coördinatie), Frans Ginjaar, Laila Hollander
Redactie:	Marjolein Hettinga (coördinatie), Laila Hollander, Marijn Kramp, Annette Los
Bijdragen van:	Rens Heruer, Jos van den Broek, Theo Guijt, Nicky Louwers, Skye Versteegen
Fotografie:	Emile van Aelst, John Brussel, Eelkje Colmjon, Andor Kranenburg, Sophie Lampe, Totaal Theater, David Moyer, Jan Holvast, Sabine Henzing
Vormgeving en opmaak:	Commandos
Druk:	Puntgaaf drukwerk

3 October Vereeniging Leiden

JOPPENSZPOT
zilver met goud
50 x 50 x 75 mm

BORG & DAPHNE | GOUDSMID

Nieuwe Rijn 3, Leiden T (071) 566 10 30
sieraden@borgendaphne.nl www.borgendaphne.nl

WIJ KRIJGEN HET ECHT NÓÓIT SPAANS BENAUWD

CALCULUS
VIP HET KAN WEL

1 dag per jaar supporters van de 3 October Vereeniging
365 dagen per jaar supporters van huisartsen met onze software en services

Voorwoord

Samen zingen bij de Reveille, in de rij voor haring en wittebrood of hutspot, op de kermis oude bekenden treffen én nieuwe vrienden maken - daar wordt de Leidenaar gelukkig van, echt waar! Knappe koppen doen onderzoek naar de vraag wat in het huidige tijdsgewricht, waar individualisme soms de boventoon lijkt te voeren, kan leiden tot meer saamhorigheid en wat geluk. Belangrijk onderzoek, dat zeker, maar leg deze vraag voor aan een echte Leidenaar en hij of zij weet het antwoord direct: er is niets dat zo verbroedert als het samen vieren en herdenken van Leidens Ontzet. Echt waar!

Zo stellig als we zijn over het betekenis van Leidens Ontzet, zo weinig weten we van andere belangrijke zaken. Elk van ons heeft grote en kleine vragen en soms, als we de antwoorden denken te kennen, blijkt het om desinformatie en fake news te gaan! Voor de 3 October Vereeniging zijn deze vragen een inspiratie voor de Grote Optocht die op 3 oktober door de stad trekt. Daarom is dit jaar gekozen voor een actueel thema voor de viering: Echt Waar?!, waarmee een link wordt gelegd met het European City of Science-jaar dat in Leiden plaatsvindt. De vrijwilligers van de 3 October Vereeniging hebben met veel enthousiasme alles op alles gezet om in 2022 een onvergetelijk en - ijs en weder dienende - ouderwetse viering en herdenking van Leidens Ontzet te organiseren. Het biedt een gevarieerd programma met voor elk wat wils. Met zeer vertrouwde, maar ook nieuwe onderdelen. Zo heeft de Feestwijzer een andere opzet, met korte verhalen.

Het uitgebreide en meest actuele programma (met locaties en tijden) leest u op www.3october.nl en in de 3 Oktober-app. Download de app nu, en lees als eerste de laatste nieuwtjes. Namens de Vereeniging en vele Leidenaren dank ik u voor de trouwe steun en hoop ik ook de komende jaren op uw betrokkenheid - in welke vorm dan ook - te mogen blijven rekenen, want alleen met de hulp van velen kunnen we een gedenkwaardig Leidens Ontzet organiseren!

Rik Kamps
Voorzitter
3 October Vereeniging

Ik wens u een goed Ontzet.

Geuzen van Boisot

De Stichting Geuzen van Boisot bestaat uit een aantal ondernemers uit de Leidse regio dat zich heeft verbonden om langdurig met een jaarlijkse sponsorbijdrage het werk van de 3 October Vereeniging te ondersteunen.

De Geuzen van Boisot zijn:

Zorg en Zekerheid
Beter in jouw buurt

Rabobank

Schulpen Schuim

SIMBA HOLDING

Peko Investment BV

3 October Gilde

Het 3 October Gilde is een diverse groep ondernemers uit Leiden en omgeving. Ondernemers met een Leids hart. Het Gilde ondersteunt de viering en herdenking van het Ontzet van Leiden door de rekening te voldoen van specifieke onderdelen van het feest, georganiseerd door de 3 October Vereeniging. Het Gilde maakt bijvoorbeeld de Grote Hutspotmaaltijd voor de leden van de 3 October Vereeniging mogelijk.

Advertenties van Gildeleden zijn herkenbaar aan het Leidse hart.

A.L.P. de Jong Holding BV
Acadi Accountants BV
ALV Productions
Ambiance Zonwering Verplancke - Ladan
Architectenbureau Lau
Area 071
Atlas Inexco BV
AutoLeaseTeam
Autorijschool Lacourt
Autoschade De Wit Leiden
B2-Cleaning BV
Baker Tilly Leiden
Bakker & Neve Notarissen
Bakker van Maanen
Bakkerij Verhoog
Barendse Loodgietersbedrijf
BDO Accountants & Belastingadviseurs BV
BETO BV
Betonmortel Centrale Koudekerk
BMN Leiden
Boonekamp Drankengroothandel BV
Borsboom Accountantskantoor
Breedveste BV
Brouwer Tours
Bruine Boon
Buik en Van der Horst
Bunnig & Partners Accountants + Adviseurs BV
Business Security Company BV
Calculus
Commandos BV
Cultuurhistorisch Bureau Moerman
De Droomfabriek / Van der Klugt Bed & Interieur
De Familiekamer
De Leeuw Makelaardij BV
De Spakenburgse Visspecialist
De Tuin van de Smid
De Uyl van Hoogland/Dubbeldeman Holding BV

De Waard & Faber Computerdienstverlening
Den Elzen Schoenmode
Dokwerk Communicatie
Drukkerij de Bink
Eco-Vision schilderwerken
EP Swaak
Evenementenbureau Marchingband Management
Firma D. Koolmoes
Firma Hoppezak
Fotografie Mike van Bemmelen
Gangetje5/Marketingcafé
Gebr. Kluivers BV
Geelkerken Linskens Advocaten
Geenjaar Autobedrijf BV
Goodnight Slaapkamers Cruquius BV
Grant Thornton Accountants en Adviseurs BV
Griffioen Precious Presents
HBK Belastingadviseurs en Accountants
Helibel Holding
Herenkapsalon Eric
Het Motorhuis BV
Hogeschool Leiden
Hotel Leiden
Huisartsenpraktijk Stevenshof
Huisman Tweewielers
Immo Rijnstede Bedrijfshuisvesting
ING Leiden
Inhousefilming
Interpulse Automatisering BV
J. Maasdam
J.P. Koolmoes Infra BV
Jacobs Banketbakkerij
Jobo Bouw- en Aannemersbedrijf BV
Joor it BV
Jumbo Bogaard
Jut & Juul Lifestyle for kids
Kejo Steiger en Lijmwerken
Keurslager Groeneveld
Kooij van de Beheer BV
Landman-Timmermans Advocaten
Legit creative agency
Leidsch Dagblad
Leidse Schouwburg-Stadsgehoorzaal
Leidse Glibber
Leo de Vogel BV
LEVEN! Magazine
M. en T. Vermond
Maatschap Remmerswaal administratie*belasting*advies
Maf
Marleen Hogendoorn media

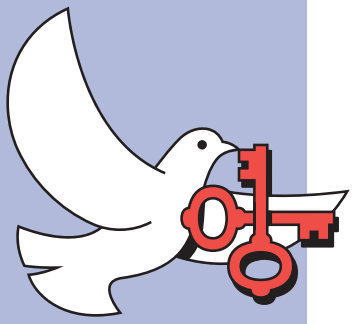

MCS Arbo
Meeus Assurantien
Michiel de makelaar
Molecule Hydrocarbons Matter
MR Studio
Nextdoor BV
Nieuwborg Aluminium BV
Nieuwenburg Sfeer
Nijssen Koeling
Olympia Uitzendbureau
OpRecht Bewindvoering Leiden BV
OWN agency
Party Verhuur Leiden
Pracht Installatietechniek
Prentenkabinet
Proeflokaal 1574
Rabobank Leiden-Katwijk
Restaurant en Brasserie Koetshuis De Burcht
Runnersworld
S.O. Timmerwerken
SchadeNet Leiden
SCOL
Sligro Leiden
Sloos en Zoon BV
Stadscafé/Restaurant Van der Werff
Stichting Stadsparkeerplan Leiden
Stucadoorsbedrijf DenV
Studio America/Matrix Frame
Switch Beheer BV
Tante Jans/Plein 10
Taxi de Groot
Taxi Wielkens BV
Teekens Karstens Advocaten Notarissen
Teeuwen verzekeringen
Th. Lubbe Reizen
Timmer en Onderhoudsbedrijf Fred Holswilder
Timmerbedrijf van der Scheer
Unity FM/TV
Van Arkel & Wiggers accountants en adviseurs
Van Diemen BV
Van Lanschot Bankiers NV
Van Oerle Nettpro
Van Roy c.s. Advocaten
Veilinghuis Onder de Boompjes
Verfhuis Frank Scheffer
Versteegen auto’s
VVV Leiden
Wittebrug
Zirkzee Group
Zitman Voorschoten
Zorg en Zekerheid Leiden Basketball

Van Rusland tot Nieuw-Zeeland, Leidens Ontzet duikt overal op

Het archief van de 3 October Vereeniging is een uitgebreide en bonte verzameling van stukken die met het beleg en ontzet van Leiden te maken hebben. Archivaris Rens Heruer pikt er een aantal pareltjes uit en vertelt het verhaal erbij.

Affiche uit 1939

Een van de bijzondere archiefaanwinsten van de laatste jaren is dit ontwerp voor het affiche van 1939. Meestal werd het thema van de Optocht verbeeld en dat was in 1939 'Aan groote rivieren'. Het affiche werd ingezonden voor de wedstrijd die door het bestuur was uitgeschreven. Dit ontwerp won overigens niet en

de maker ervan is vooralsnog onbekend (wie weet meer?). Maar dat neemt niet weg dat het een leuke aanwinst is. Opmerkelijk is de foutieve vermelding van de 50e viering in 1939 en de wat merkwaardige tekst en spelling ('vereeng.'). De Optocht is in 1939 niet door de Leidse straten gegaan. Het feest werd vlak voor 3 oktober afgelast wegens de naderende oorlog. Ook de recente ontdekking van dit ontwerp mag bijzonder genoemd worden: bij toeval in Nieuw-Zeeland.

Осада Лейдена.
На картине изображён заключительный момент осады, длившейся более трёх месяцев. Испанцы в ужасе бегут из-под стен Лейдена, преследуемые наводнением. Корабли гёзов подошли вплотную к городу и в упор расстреливают бегущего врага.

Russisch geschiedenisboek en schoolplaat

De strijd om de vrijheid in de tijd van de Opstand en in het bijzonder de geschiedenis van Leidens beleg en ontzet is in veel landen en talen behandeld in de beeldende kunst, de muziek, de literatuur en als stof voor de geschiedenisles op scholen. Dat leidt soms tot verrassende ontdekkingen. 'Het beleg van Leiden' is de titel van dit plaatje uit een Russisch geschiedeniswerk. Blijkbaar was in de Sovjettijd de vrijheidsstrijd van Leiden belangrijk en inspirerend genoeg om te worden beschreven en verbeeld in de gedrukte wereldgeschiedenis door de ogen van het toenmalige regime. Dat blijkt niet alleen uit dit plaatje uit een boek, maar ook uit een op grote schaal verspreide schoolplaat in kleur.

Kees, admiraal der tulpen

De Russische schooljeugd werd ook over het Leiden van 1574 geïnformeerd in het spannende boek 'Kees, admiraal der tulpen' van de hand van Konstantin Sergienko. De Nederlandse vertaling ervan verscheen in 2013, in Leiden natuurlijk.

Herinneringsbord
Tegenwoordig heet het ‘merchandise’: handel in artikelen die een ‘merk’ benut om inkomsten te verwerven. En dat idee is geenszins nieuw als het om 3 oktober gaat. Er zijn heel oude voorbeelden van. Vaak niet erg origineel: zo heeft het archief eindeloze varianten op het Leidse of 3 oktoberspeldje. Heel lang hield de 3 October Vereeniging zich op afstand van dit soort activiteit of werd er slechts mondjesmaat overgegaan tot eigen productie. Winkeliers en grote bedrijven hadden vaak het initiatief. Een voorbeeld is een katoendoek met ontzetafbeeldingen van de Leidsche Katoenmaatschappij, een cadeau bij een aankoop in een textielwinkel.

Een bordje als hierboven was te koop bij de betere zaak voor galanterieën. Dit kostbare exemplaar is een van vele varianten op het herinneringsbord en is gemaakt door de beroemde Oegstgeester keramiekfabriek Amphora.

Het archief heeft vele voorbeelden van geslaagde en minder geslaagde artikelen. In 1924 was er sprake van een kleine golf vanwege het grote herdenkingsjaar: 350 jaar Ontzet! Tegenwoordig doet de Vereeniging uitvoerig mee aan het ontwikkelen en verkopen van artikelen (en die gaan natuurlijk ook allemaal in het archief). Met spanning wachten we dan ook af wat de Vereeniging zal bedenken als in 2024 het 4½ eeuwfeest van Leidens Ontzet wordt gevierd.

Bijdragen aan het archief?
Het archief van de 3 October Vereeniging beoogt een complete verzameling te zijn van alles wat met het beleg en ontzet van Leiden en met de herdenking en viering ervan in verband staat. Uiteraard is het sinds 1886 ook het archief van de Vereeniging zelf. De collectie is inmiddels voor het grootste deel ondergebracht bij Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO) in Leiden.

Bijdragen aan de collectie (boeken, foto’s, films, dia’s, tijdschriftartikelen, videomateriaal, voorwerpen of bijdragen in andere (digitale) vorm) zijn altijd van harte welkom. Het archief ontvangt de bijdragen meestal en graag als schenking, maar beschikt ook over een klein budget voor eventuele aankopen van zeer bijzondere aard. Archivaris Rens Heruer ontvangt graag tips die kunnen leiden tot uitbreiding van de collectie. Dat kan via de post: Drususlaan 53, 2314 BW Leiden; of via e-mail rensheruer@casema.nl.

Cadeau-lidmaatschap

Het leukste cadeau voor iedere Leidenaar: een lidmaatschap van de 3 October Vereeniging!

Geef een cadeaulidmaatschap aan vrienden of familie en vier samen Leidens Ontzet. Scan de QR-code voor de aanmeldpagina!

De Rijdende Geus: voor al uw vragen en rood-wit artikelen

Op alle woensdagen en zaterdagen in september kunt u weer terecht bij de Rijdende Geus. Heeft u vragen over de 3 October Vereeniging of over het lidmaatschap? Kom dan naar ons mobiele servicepunt, waar onze vrijwilligers u graag verder helpen.

Hier kunt u als lid ook terecht om toegangskaarten voor de Seniorenvoorstelling of voor 3 October Live in Concert af te halen.

Natuurlijk heeft de Rijdende Geus ook weer een uitgebreid assortiment aan rood-wit artikelen om uzelf en uw omgeving in Leidse kleuren te hullen tijdens Leidens Ontzet. Zo zijn er Leidse vlaggen, T-shirts, sokken, bretels en allerlei leuke cadeau-artikelen. Met z'n allen kleuren we Leiden rood-wit.

De Rijdende Geus is geopend van 3 tot en met 28 september op zaterdagen en woensdagen van 10.30 tot 17.00 uur. Op de zaterdagen is het Garenmarktplein de standplaats, op woensdag 7, 14 en 21 september vindt u de Rijdende Geus in het Trouwstraatje bij het Stadhuis en op 28 september op het Stationsplein.

3 Octoberwinkel

Van kindervestjes tot haringsleutelhangers, hoe rood-wit wil je het hebben?

Bij een nieuwe viering hoort natuurlijk mooie merchandise! En naast de inmiddels vertrouwde artikelen, is er ook dit jaar een aantal nieuwe attributen die niet in uw verzameling rood-wit mogen ontbreken.

Nieuw is bijvoorbeeld ons handgemaakte rood-witte zonnebrilkoord, ideaal voor het Hollandse weer waar de zon dan weer wel, dan weer niet schijnt.

Of wat dacht u van een echte 3 Octobersleutelhanger? Niet meer graaien in tassen of jassen, met deze sleutelhanger in de vorm van een haring heeft u uw sleutels binnen no time gevonden. Maar ook aan de kleintjes is gedacht! Voor hen hebben wij dit jaar een uniek 3 October-vest.

En mocht dit niet genoeg zijn, dan zijn er nog rood-witte stressballetjes, zweetbandjes, theedoeken of zelfs een rode sjaal die u aan uw collectie kunt toevoegen. Kortom, voor ieder wat wils om Leiden op 3 oktober weer helemaal rood-wit te kleuren.

Waar te koop?

Onze rood-witte producten zijn te koop in de Rijdende Geus (zie data en tijden op pagina 19) en in onze marktkramen. U vindt de kramen op de volgende locaties:

10 september:	Stadhuisplein en Haarlemmerstraat (Hartebrugkerk)
15 september:	Inschrijving Haring & Wittebrood (Waag)
10 september:	Stadhuisplein en Haarlemmerstraat (Hartebrugkerk)
24 september:	Stadhuisplein en Haarlemmerstraat (Hartebrugkerk)
25 september:	Historische lezing (Academiegebouw)
28 september:	Oefenen Koraalzang (Hooglandse Kerk)
1 oktober:	Stadhuisplein, Haarlemmerstraat (Hartebrugkerk), Kinderkermis (Pieterskerkplein), Hutspotmaaltijd (Hooglandse Kerkgracht), Swingend naar 3 oktober (Garenmarktplein)
2 oktober:	Kinderkermis (Pieterskerkplein), Pleintaptoe (Garenmarktplein)
3 oktober:	Uitreiking Haring & Wittebrood (Waag), Koraalzang (Van der Werfpark), Optocht (Koepoortsbrug)

Doe mee aan de Rood-Witwedstrijd en maak kans op mooie prijzen

De Grote Optocht gaat weer door dit jaar, mét daarbij een nieuwe editie van de Rood-Witwedstrijd. Want wat is er leuker dan de optocht te kijken in je allermooiste rood-wit outfit én daarmee tegelijkertijd een kans te maken op mooie prijzen?!

Hoe doe je mee?

Heel simpel. Kom gekleed in je allermooiste rood-wit outfit naar de optocht en zorg dat je gezien wordt. Voor de optocht loopt fotograaf en Leidse Glibber Emile van Aelst om zoveel mogelijk rood-wit geklede mensen op de foto te zetten. En hebben we je gemist tijdens de optocht, maar wil je toch kans maken? Mail dan uiterlijk 4 oktober een foto van jouw kekke rood-witte outfit naar pr@3october.nl. Een jury bekijkt na afloop van de viering wie er in aanmerking komt om in de prijzen te vallen.

Kleur niet alleen jezelf maar ook Leiden rood-wit

Versier je straat, hang de vlag uit. Kleur alle straten van Leiden rood-wit. Want ook als je je huis of zelfs je straat versiert, maak je kans op één van de mooie prijzen.
Ook hiervoor geldt: mail je foto's uiterlijk 4 oktober naar pr@3october.nl.

Ben je nog op zoek naar nieuwe rood-wit artikelen?
Kom naar de Rijdende Geus of een van onze 3 October-kramen. Zie pagina 19 en 21 voor data en locaties.

Bekendmaking

Genomineerden worden na 3 oktober bekendgemaakt via Facebook, Instagram en de website van de 3 October Vereeniging. De genomineerden voor de prijzen ontvangen, naast eeuwige roem, een bericht en worden uitgenodigd voor de prijsuitreiking. Niemand gaat met lege handen naar huis.

Te winnen prijzen
En wat zijn er dit jaar weer mooie prijzen te winnen.

Wat dacht je van:

- Beklimming van Stadhuistoren met bezichtiging carillon
- Twee toegangskaartjes voor Corpus
- Een kadobon van Bloem & Lifestyle
- Een boekenbon van Boekhandel De Kler
- Een kadobon van stripwinkel Dumpie
- Een heerlijk chocoladepakket om je vingers bij af te likken van Olala Chocola
- Dinerbonnen van:
    - Grandcafé De Vriend
    - Restaurant Oud Poelgeest
    - Restaurant Het Prentenkabinet
- Een superhandige fietspomp van H&B Tweewielers
- Een heerlijke scheerbeurt bij kapper Eric
- En een prentenboek van Jeugdboekhandel Sylvester

De Nieuwe Schaar
kledingreparaties
en stomerij
Borduurshop
De Leidsche kleermaker voor zakelijk en particulier
Breestraat 111 | 2311 CL Leiden
(071) 514 90 10 | www.denieuweschaar.nl

GROND- STRAAT- & RIOLERINGSWERKEN
AANNEMERSBEDRIJF
D. KOOLMOES
Akkerstraat 27 2351 SL Leiderdorp koolmoes@planet.nl
071 589 77 80 06 53 384 741 06 20 418 955

Al meer dan 100 jaar
Vakmanschap
HOPPEZAK
kledingverhuur
ONTZETtend leuke winkel

Historische lezing over Leidens controversiële stap

Natuurlijk vocht Leiden aan de kant van de Prins en de Watergeuzen. Dat vinden we in Leiden net zo vanzelfsprekend als het Ontzet vieren. We staan er niet bij stil dat het er twee jaar eerder nog om spande.

Onder het motto de Geboorte van Nederland herdenkt Leiden in 2022 samen met veel andere gemeenten de gebeurtenissen in het jaar 1572, het jaar dat de watergeuzen Den Briel innamen, en dat Leiden en de Hollandse steden besloten om samen te gaan werken met Oranje. In deze historische lezing verkent Judith Pollmann waarom de stad die controversiële stap eigenlijk zette. Wat betekende dat voor de Leidenaren? Waarom leidde het tot zoveel geweld tussen en tegen de burgers? Wie had er baat bij, en wie waren de verliezers? En waar was Willem van Oranje?

Judith Pollmann is hoogleraar Vroegmoderne Geschiedenis in Leiden en is een nationaal en internationaal erkende specialist op het gebied van de Tachtigjarige Oorlog. Zij is lid van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen en is een veelgevraagd adviseur en spreker voor nationale musea en media. In 2022 publiceerde zij samen met Raymond Fagel het boek 1572: Burgeroorlog in de Nederlanden.

Toegangskaarten voor de lezing zijn op 25 september vanaf 14.00 uur op te halen in het Academiegebouw, zolang de voorraad strekt. Er worden maximaal 2 toegangskaarten per persoon verstrekt.

Vijf vragen aan de dirigent van het grootste gelegenheidskoor van Leiden

Op het teken van Wim de Ru vallen elk jaar zo'n 1500 Leidenaren in tijdens de Koraalzang in het Van der Werfpark. Al meer dan 25 jaar leidt De Ru dit gelegenheidskoor op de vroege ochtend van Leidens Ontzet. Uiteraard begeleid door het orkest van muziekgezelschap Concordia. Inmiddels ook alweer jaren traditie is het oefenen van de liederen in de sfeervolle Hooglandse Kerk. We stelden de markante dirigent een paar vragen over een van de oudste tradities van Leidens Ontzet.

Om te beginnen, wat is Koraalzang en waarom doen we dit al jaren?
"Koralen zijn volksliederen. Liederen, die door het volk gezongen kunnen worden. Ze zijn in beginsel niet moeilijk, hebben een overzichtelijke, strofische vorm en een beperkte omvang; niet te hoog en niet te laag, zodat ze voor elk stemtype zingbaar zijn. De inhoud van het koraal moet voor iedereen begrijpelijk zijn en appelleren aan thema's die iedereen aanspreken. Door samen te zingen heb je een veel sterker gevoel van 'samen zijn' en ook van 'samen geconcentreerd' zijn. Daarmee beleef je de thema's die aan de orde zijn op een veel intensere manier. Op het moment dat je zingt ben je één. Dat geldt voor 3 oktober precies hetzelfde. Door de feestvreugde te ervaren en bovendien samen de geschiedenis in één melodie en in één ritme gelijktijdig met honderden, zo niet duizenden mensen te zingen, wordt een grote gezamenlijke energie gegenereerd en dat komt veel dieper bij de mensen binnen. Daarom doen we dit al jaren en daarom zullen we dit nog jaren blijven doen."

Wie bepaalt welke liederen er gezongen worden?
"Ik bepaal de liedkeuze en ik let daarbij vooral op bovengenoemde aspecten. In de bundel, die z'n oorsprong al heeft in de 19e eeuw, staan ook liederen die voor de mensen van deze tijd niet goed meer ervaarbaar zijn. Als je die liederen er op zou zetten, dan vervreemd je de mensen van waar het om gaat en functioneert het niet meer als 'volkszang'."

Welk lied is het populairst?
“Ik denk dat ik twee liederen kan noemen: Leiden, Stad van mijn hart en In naam van Oranje doe open de poort (Het lied van Koppelstock).”

Waarom moeten we van tevoren oefenen?
“Het oefenen is in de eerste plaats om het plezier van het zingen. Als we in de prachtige ambiance van de Hooglandse Kerk zijn, worden we bovendien weer opgenomen in de beleving van de geschiedenis. 3 oktober is ook een feest vanuit de geschiedenis, van waaruit wij voortkomen en dat ons huidige bestaan gevormd heeft. Als we geconcentreerd in de Hooglandse Kerk bij elkaar zijn, besef ik dat wij in een grootse traditie wonen.

Daarnaast heeft het repeteren ook een inhoudelijke functie. We worden als het ware al een stukje opgetild op de weg naar de viering van Leidens Ontzet en we zijn beter voorbereid op dit mooie feest. En het is ook gewoon enorm gezellig om op deze manier bezig te zijn, want zingende mensen zijn actief, daar krijgen ze energie van.”

Heb je nog tips voor de koraalzangers?
“Zing met hart en ziel uit volle borst en koester deze prachtige traditie.”

Dit jaar zingen we de volgende liederen (de nummering verwijst naar de Koraalbundel). U vindt de liedteksten ook achterin deze Feestwijzer.

6. Geluckig vaderland
7. O Nederland let op uw zaak
5. O ghij stad van Leyden (1574)
2. Leiden, stad van mijn hart
12. De Zilvervloot
15. Berg op Zoom
11. Het lied van Koppelstock
9. Lof zij den helden (Hymne)
23. Wilhelmus

NEEM KLEINGELD MEE NAAR DE GROTE OPTOCHT!

OOK DIT JAAR COLLECTEERT LIONS LEIDEN LUGDUNUM DUALIS VOOR HET GOEDE DOEL!

WIJ VRAGEN U GUL BIJ TE DRAGEN!

HARTELIJK DANK EN EEN GOED ONTZET

VRAGEN? E-MAIL NAAR LEIDEN.LUGDUNUM.DUALIS@LIONS.NL

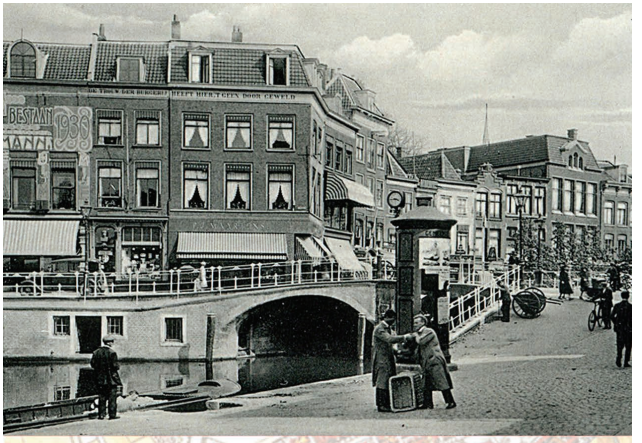

Ken jij de Historische Vereniging Oud Leiden al?

Oud Leiden bevordert de kennis van de geschiedenis van Leiden e.o. en beschermt het culturele erfgoed.

Lid worden kost €25,00 per kalenderjaar.

www.oudleiden.nl

HISTORISCHE VERENIGING OUD LEIDEN

Leids Ontzettend Lekkers!
Marsepein hutspot | Sleutelkoekjes | Leidse bol
Jacobs
est. 1966
Jacobsbanket.nl
Nieuwe Rijn 43 Leiden

Jilleba
glashandel
glas in lood
www.jilleba.nl
BUSINESS TO BUSINESS

HIZI
HAIR
Hizi Hair Leiden Luifelbaan
071 5289092
Openingstijden
Ma 10:00 – 18:00
Din 09:00 – 18:00
Woe 09:00 – 18:00
Don 09:00 – 21:00
Vrij 09:00 – 18:00
Zat 08:30 – 17:00

koolmoes infra
wenst u een fijn
3-oktober
www.koolmoes.nl

Stilzitten is bijna onmogelijk bij de Pleintaptoe

Meedeinen op de klassieke nummers of lekker meezingen met de pop- en musicalliedjes. De opzwepende muziek van de toporkesten die meedoen aan de Pleintaptoe, maakt stilzitten vrijwel onmogelijk. Stilstaan doen de meeste orkesten zelf ook niet. Met indrukwekkende choreografieën bestrijken ze het hele Garenmarktplein. Gelukkig heeft u vanaf de tribunes een goed overzicht.

De drie orkesten van K&G - Junioren, Senioren en K&G3 - kunnen natuurlijk niet in het programma ontbreken. Daarnaast zijn ook weer verschillende regionale toporkesten uitgenodigd: TAMARCO én Show & Marchingband AMIGO uit Leiderdorp, Adest Musica uit Sassenheim en de Rijnmondband uit Schiedam. En uit het hoge noorden is volgens de organiserende commissie een orkest ‘uit de buitencategorie’ vastgelegd. Maar welk orkest dat is, blijft nog even een verrassing.

Seniorenvoorstelling

Swingen voor de oudere jongeren in de Stadsgehoorzaal

Uitsluitend voor leden van de 3 October Vereeniging is er ook dit jaar weer een muzikale voorstelling voor de oudere jongeren in de Stadsgehoorzaal. Met een swingend programma van bekende Leidse én Nederlandse artiesten.

Wat dacht u van de nieuwe Leidse zanger Luciano Vermeer. Misschien kent u hem al, of herkent u hem als broer van Leidens trots Mart Hoogkamer. Hij is nog jong, maar weet precies wat hij wil: zingen! Een volkszanger in hart en nieren. Opgegroeid in de Leidse Kooi is het Nederlandstalige lied hem met de paplepel ingegoten. Hij heeft zelfs al bij zijn oudere broer als supportact in Ahoy opgetreden.

De volgende die het podium betreedt, is Stefan Mondial. Voor de liefhebbers van het Leids Festival van het Levenslied is hij mogelijk al een bekende na zijn deelname in 2021. Sinds de jaren 90 heeft hij al veel optredens gegeven en is hij ook geen onbekende bij Veronica, Holland's Got Talent, Mooi! Weer De Leeuw en vele andere programma's. Pasgeleden heeft hij een nieuwe single opgenomen in de Leidse Schouwburg.

En deze middag wordt spetterend afgesloten met een van Nederlands meest veelzijdige operazangeressen, Francis van Broekhuizen. Inmiddels ook een graag geziene gast in theater- en televisieprogramma's en in dit theaterseizoen van 2021-2022 speelt ze de rol van moeder-overste in waarschijnlijk de meest bekeken en bekendste film ooit: The Sound of Music.

Het belooft weer een middag heerlijk meezingen te worden!

De Seniorenvoorstelling is exclusief voor leden van de 3 October Vereeniging. 1 kaart per lid, 2 kaarten voor duo-leden. Kaartuitgifte voor deze voorstelling is vanaf 10 september bij de Rijdende Geus. Zie pagina 19 voor data en standplaatsen.

KLAASSENS BEST MEN'S WEAR

Herenkleding
Dameskleding
Hoeden

Sinds 1929

KLAASSENS
Best Mens Wear Shop
BREESTRAAT 114 AB LEIDEN

Het feest der feesten!

Alles over de geschiedenis van de 3 October Vereeniging vind je bij Erfgoed Leiden en Omstreken. Prachtige affiches, alle feestwijzers, notulen sinds 1886 en meer dan 3000 foto's.

Wil je meer weten over de geschiedenis van Leiden? Elke week schrijven onze erfgoedexperts over opmerkelijke vondsten in de Vondst van de Week.

Kijk op:
www.erfgoedleiden.nl/vvdw

EL
ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

Ontdek meer in ons verleden

ARCHIEF MONUMENTEN ARCHEOLOGIE

Francis van Broekhuizen soliste bij 3 October Live in Concert

Een goede traditie bij 3 October Live in Concert is dat ieder jaar een andere solist uitgenodigd wordt. Niemand minder dan operazangeres Francis van Broekhuizen geeft dit jaar acte de présence bij 3 October Live in Concert. Van Broekhuizen, bekend van tv-programma's als Maestro, Ranking the Stars, De Verraders en The Masked Singer, brengt in de Stadsgehoorzaal verschillende stukken ten gehore. En uiteraard zorgen het orkest en studentenkoor van S.M.G. Sempre Crescendo onder leiding van dirigent Guido Marchena weer voor een muzikale reis langs de klassieke velden.

Kaarten voor Live in Concert (inclusief consumptie) zijn vanaf 10 september verkrijgbaar bij de Rijdende Geus. Data en standplaatsen vindt u op pagina 19. Ledenprijs € 2,50; niet-ledenprijs € 10,00

THE WALL STREET WAFFLE BAKERY

U BENT OOK DIT JAAR VAN HARTE WELKOM BIJ DE ENIGE VERSBAKKENDE WAFELKRAAM TEGENOVER HET STATION IN LEIDEN

WIJ BIEDEN U GRAAG OP VERTOON VAN UW LEDENPAS EEN GRATIS KOPJE KOFFIE OF EEN TOPPING AAN BIJ AANKOOP VAN EEN WAFEL

architectenbureau

architectuur
stedenbouw
restauratie
interieur
advies

LAU

www.keeslau.nl

VOSKUIL

Slot en Sleutelspecialist
Kluizenhuis
Graveren

Haarlemmerstraat 283-287
2312 DT Leiden
071- 5123817

info@hetkluizenhuis.nl
www.hetkluizenhuis.nl

Het Voskuil Team wenst u een goed Ontzet

Nieuwe en bekende liedjes bij Minikoraal

‘Drie oktober, drie oktober, wat een dag.’ Zit je in groep 7 of 8? Dan kun je deze tekst natuurlijk inmiddels volop meezingen. Ruim 3000 leerlingen komen tijdens de Minikoraal namelijk helemaal in 3 oktobersferen met liederen uit de Minikoraal. Het is hét grootste zangevenement voor leerlingen uit de groepen 7 en 8 uit het basis- en speciaal basisonderwijs uit Leiden en de ommelanden. Dit jaar met twee nieuwe eigentijdse liedjes geschreven en gecomponeerd door betrokken Leidenaren.

Het evenement is alleen toegankelijk voor de kinderen en hun begeleiders en een klein aantal genodigden.

Stichting De Leidse Rederij

Ahoy Leidenaren!
Stap aan boord voor een gezellige rondvaart door 'Oudt Leyden'.
Op vertoon van je 3OV-ledenpas ontvang je €2,- korting.

Havenkantoor:
Apothekersdijk 5
boeking@leidserederij.nl
071-528 22 52

Maak gelijk een reservering via onze website!

Leidens Ontzet vieren we samen!

Leidens Ontzet wordt niet alleen gevierd in de binnenstad. Er wordt ook gezongen, gelachen en genoten op tal van andere plekken in en om de stad. Bijvoorbeeld bij mensen die zelf niet in de gelegenheid zijn om het feest in de stad bij te wonen, zoals in de verpleeghuizen, bij Swetterhage en in het LUMC. Daar gaat de 3 October Vereeniging elke viering naar toe.

Voor veel mensen is de Leidens Ontzet-tour langs de verpleeghuizen een jaarlijks hoogtepunt. Veel ouderen hebben het feest jarenlang gevierd en zijn blij dat ze het op deze manier nog steeds kunnen vieren. Onder het genot van een kopje koffie en een petitfourtje zingen de ouderen mee met de artiest die de 3 October Vereeniging heeft uitgenodigd. Of beter, de partners van het bestuur van de 3 October Vereeniging. Want die vieren traditiegetrouw het Ontzet bij de verpleeghuizen. Bij het afscheid ontvangen alle bewoners een cadeautje.

Ook de bewoners van Swetterhage vieren Leidens Ontzet met een groot feest waar altijd wel zo'n 200 – 250 bewoners op afkomen. Velen hebben Leidse roots en zijn dol op de optocht en de kermis. Het gezelschap van de 3 October Vereeniging wordt dan ook altijd met open armen ontvangen op het instellingsterrein in Zoeterwoude-Dorp.

Soms wordt de bus al opgewacht op het parkeerterrein, vertelt Emile van Aelst. “Zo veel zin hebben ze erin.” Emile, beter bekend onder de naam van zijn blog de Leidse Glibber, slaat geen tour over. Hij is sowieso gek op Leidens Ontzet vertelt hij, en de tour langs de instellingen behoort tot zijn favoriete onderdelen. “Het is gewoon mooi om de mensen zo te zien genieten. Want ze kunnen er echt een feestje bouwen met elkaar.”

Polonaise

Zanger Dave verzorgt traditiegetrouw het voorprogramma op Swetterhage. Daarna volgt de artiest die de 3 October Vereeniging meebrengt. De afgelopen jaren waren dat onder andere Marco den Hollander, Wesley Klein en Ruth Jacott. Voor veel bewoners van Swetterhage is dit bekend repertoire. De nummers worden vaak uit volle borst meegezongen en uiteraard ontbreekt de polonaise niet.

Thea van Kooperen van de evenementencommissie van de 3 October Vereeniging is er ook altijd bij. Zij verzorgt dit onderdeel samen met Frouke de Jong. Deze viering is het feest in Swetterhage op 29 september. Naast een gezellig feest is er ook altijd een lekkere oliebol en daarbij worden de bewoners die liever op hun woning blijven, uiteraard niet vergeten.

Deze viering gaat de 3 October Vereeniging op 28 september ook Leidens Ontzet vieren bij VTV Leiden. VTV, dat staat voor Vrijetijdsbesteding, Thuismaatjes en Vorming, biedt mensen met een beperking groepsactiviteiten aan, en nu dus ook een ontzetviering. Thea en Frouke verwachten ook hier weer voorop te kunnen in de polonaise.

Cadeautjes

“Ons werk zit er dus grotendeels al op voordat het feest op 2 en 3 oktober in de stad begint”, vertelt Thea. Er wacht tijdens 3 oktober nog één onderdeel op hen en dat is die in de daktuin van het LUMC. “Dat is tegelijk met de optocht. Die zien wij dus nooit.” Daarvoor in de plaats vieren Thea en Frouke het feest met de zieke kinderen en hun broertjes en zusjes. Dat is voor hen altijd wel een feestje met een dubbel gevoel. “De kinderen genieten enorm van de show die ze krijgen. Dat is fantastisch maar tegelijkertijd zien wij ook die snoeren en bellen waaraan

de kinderen liggen. Dat is erg indrukwekkend.” De artiesten worden door het LUMC uitgekozen. “In het ziekenhuis weten ze beter wat de kinderen leuk vinden en kunnen hebben. Vaak is dat een clowns-act of een goochelaar. Wij nemen cadeautjes mee.” Suske & Wiske en het Lijdende Leiden voor de kinderen die kunnen lezen. Beertjes voor de jongere kinderen en rood-witte slabbetjes voor de baby’tjes. “Natuurlijk zijn niet alle kindertjes aanwezig in de daktuin. Zij krijgen hun cadeautje op de kamer en kunnen van daaruit ook naar de show kijken want die wordt altijd opgenomen en uitgezonden.”

En zo probeert de 3 October Vereeniging elk jaar zoveel mogelijk mensen deelgenoot te maken van de viering. Het is voor alle Leidenaars Leidens Ontzet. Dus als jij niet naar het feest kan komen, komt het feest gewoon naar jou.

Vijfde editie Pieter van der Werffestival

Hét culturele event voor jongeren

Het Pieter van der Werffestival is voor iedereen in de middelbareschoolleeftijd (12-18 jaar). In de weken voor 3 oktober kunnen jonge talenten laten zien wat ze in huis hebben in een speciaal daarvoor ingerichte studio.

In deze studio krijgen alle deelnemers een eigen studio-opname van hun optreden en daarnaast maken alle deelnemers kans uitgekozen te worden om op te treden in het voorprogramma op een van de grote podia tijdens de viering van 3 oktober in de stad. Het afgelopen jaar hebben meerdere jongeren mogen optreden op het Leidens Ontzet Festival in park Matilo.

Tips van oud-deelnemers

Het festival wordt voor het vijfde jaar op rij georganiseerd door de 3 October Vereeniging, met steun van de Geuzen van Boisot. In vijf jaar tijd hebben meer dan 150 jongeren meegedaan aan het festival waaronder Amber, Thomas en Olivier. Zij vertellen waarom het Pieter van der Werffestival zo gaaf is om aan mee te doen; wat het hen heeft gebracht en of zij nog tips hebben voor toekomstige deelnemers.

Al twee keer meegedaan

Amber: “Al een paar jaar vieren we op 3 oktober het Pieter van der Werffestival, waarbij meerdere jongeren hun talenten laten zien, zoals zingen, dansen en uitvoeringen op piano, gitaar, drum en dj-sets. Ik heb zelf al twee keer meegedaan en vond het erg leuk om mee te doen! Er is een leuk team waarbij je jezelf kan zijn en dat alle geduld en tijd voor je neemt om jouw act te laten

zien en op te nemen! Mijn tips voor nieuwe deelnemers zijn: Wees jezelf, wees niet te zenuwachtig (gezonde zenuwen zijn goed). En geniet er vooral van! En voor de kijkers… Geniet van de acts, net zoals wij ervan genieten om dit te doen!”

Eén groot feest

Thomas: “Ik vond het één groot feest om mee te doen aan het Pieter van der Werffestival. Toch vond ik het ook een beetje spannend met al die camera’s en alle mensen in de studio. Maar het was een leuk team van mensen, dit maakte het minder spannend en extra leuk.

Eigenlijk heb ik geen tip, maar uit mijn ervaring heb ik geleerd dat ik niet bang hoef te zijn om op te treden. Het Pieter van der Werffestival geeft je een podium geeft om te laten zijn wat je echt kunt.”

Perfect promotiemateriaal

Olivier: “Meedoen aan het Pieter van der Werffestival was ontzettend leuk. Er hingen overal camera’s, het was een professionele setting, dat vond ik erg gaaf.

Ik draaide een setje en achteraf had ik daar een hele mooie video aan overgehouden, perfect voor promotiemateriaal. Ik raad dus zeker aan om mee te doen, het is een fijne setting en je houdt er een hele mooie, professionele video aan over. Tegenwoordig draai ik onder andere in de Next en KOKO.

Een tip voor als je meedoet: wees niet zenuwachtig en geniet, als je het zelf leuk hebt, is dat ook te zien op de video. Het is erg leuk, dus gewoon lekker meedoen!”

Doe je mee?

Dus, kun jij musiceren, zingen, dansen, dichten, voorlezen of wil jij jouw beeldende kunsten ten toon spreiden? Geef je dan vóór 16 september op via de website van de 3 October Vereeniging (www.3october.nl) of door te mailen naar werffestival@3october.nl. Of bewonder het talent via het YouTube-kanaal van de 3 October Vereeniging (www.youtube.com/3OctoberVereeniging) of in de stad!

Twee gerestaureerde carillons spelen 3 oktobermuziek

Nu de restauraties van de twee Leidse carillons zijn afgerond, kunnen we bij de viering van Leidens Ontzet weer genieten van de beiaardmuziek die traditioneel deel uitmaakt van onze vieringen.

De viering van Leidens Ontzet wordt op 1 oktober door stadsbeiaardier Levina Pors feestelijk ingezet op het stadhuiscarillon met melodieën, die nauw met het feest verbonden zijn. Zo speelt zij Valerius, maar ook LaLaLa Leiden van Jochem Myjer en het Leidse Volkslied zullen te horen zijn.

Op 3 oktober om 7.30 uur verblijdt Pors de toestromende belangstellenden van de Koraalzang met klanken vanuit de toren van de Lodewijkkerk. Bijzonder, omdat dit carillon is uitgebreid met maar liefst vijf nieuwe klokken. Na afloop van de Koraalzang zal Levina de menigte uitgeleide doen met fraaie melodieën, waaronder de bekende 3 oktobermuziek.

Van oudsher geeft de stadsbeiaardier tijdens Leidens Ontzet een speciaal concert op het carillon van het stadhuis. Twee jaar lang was dat niet mogelijk: niet alleen door de coronapandemie, maar ook vanwege de ingrijpende restauratie van de beiaard en de toren. Nu dat af is kan het zijn feestelijke klanken weer over de stad uitstrooien. Dus luister om 9.30 uur naar het uitgebreide repertoire aan melodieën dat Levina Pors ten gehore brengt.

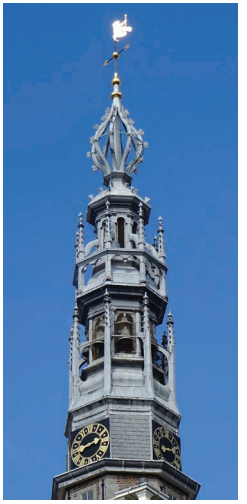

Bekijk voor alle carillonbespelingen het programma voorin deze Feestwijzer.

Het gerestaureerde en met vijf klokken uitgebreide carillon van de Lodewijkkerk.

Schat, ik ben bij Meneer Jansen XX
Nieuwe Rijn 21 | cafemeneerjansen.nl | + /CafeMeneerJansen

Puntgaaf drukwerk
HAVEN 46 LEIDEN
PUNTGAAFDRUKWERK.NL

Scheffer SPORTPRIJZEN V.O.F
Levendaal 61
2311 JE Leiden
Tel.: 071 - 5144266
www.scheffersportprijzen.nl
info@scheffersportprijzen.nl
& BORDUURSERVICE, NAAMPLATEN, GEPERSONALISEERDE BABYARTIKELEN

JAPANMUSEUM SieboldHuis
Het mooiste uit Japan in Leiden

Tartaar van haring

met ingelegde rode ui en een crème van dille, mosterd & citroen

Recept van Skye Versteegen van Bistro Malle Jan

“Hollandse haring, de 3 oktoberklassieker, maar dan met een Franse twist. Te serveren als voorgerecht of heerlijk bij de borrel met wat toast. Ruil de Corenwijn eens in voor een volle Chardonnay en het feestje is compleet!”

Ingrediënten (4 personen)
500 g haring, in kleine blokjes gesneden
1 witte ui, heel fijn gesnipperd
2 rode uien, in dunne halve ringen gesneden
200 g crème fraîche
1 eetlepel Dijonmosterd
1 citroen, schil geraspt
15 g dille, fijngehakt en een takje voor garnering
100 ml rodewijnazijn
100 ml natuurazijn
100 g suiker
1 eetlepel mosterdzaad
1 eetlepel grove peperkorrels
200 g appelkappertjes
100 g mizuna sla
glazen weckpot

Aan de slag
Doe de halve rode-uienringen met het mosterdzaad en de grove peperkorrels in de weckpot. Meng vervolgens de rode wijnazijn, natuurazijn, 200 ml water en de suiker in een pan. Breng het geheel aan de kook, draai het vuur uit en giet het mengsel bij de rode ui in de weckpot. Laat de inhoud minimaal 3 uur intrekken in de koelkast, of liefst langer als je meer tijd hebt. Het is erg lang houdbaar, dus dubbel zoveel maken voor later is ook een leuk idee.

Meng de haring met de witte ui en begin vervolgens aan de crème. Meng de crème fraîche, mosterd, citroenschil en dille in een kom. Maak op smaak met peper en zout.

Leg met behulp van een ronde vorm de haring in het midden van een bord en leg hierop een klein handje mizuna sla. Vervolgens leg je de ingelegde rode ui er speels omheen. Garneer met de crème, net hoe jij dat mooi vindt. Maak het af met appelkappertjes en een klein takje dille.

Haring met zoetzuur

van komkommer met Spaanse peper

Recept van Theo Guijt en sous-chef Suus van Visrestaurant Crabbetje

“Wij maken geregeld haring klaar op de zaak, maar geven hier samen altijd een culinaire draai aan.”

Ingrediënten (4 personen)
2 haringen
halve gekookte rode biet
1 middelgrote augurk
halve elstar-appel
6 sprieten bieslook
1 eetlepel crème fraîche
sap van **halve** citroen
zwarte peper

Voor de garnering
50 ml wittewijnazijn
eetlepel suiker
Spaanse peper
¼ komkommer
peper en zout
kwart mango
halve elstar-appel

Aan de slag
Rode biet, augurk, halve appel en bieslook in zeer fijne blokjes snijden. Crème fraîche en citroensap hierdoorheen mengen. Beetje zwarte peper uit de molen erbij. Met de haringen verdelen over vier borden. Eventueel met een ijsboltang of ronde steker.

Garneren met zoetzuur van komkommer met Spaanse peper. Verwarm hiervoor de wittewijnazijn met een eetlepel suiker totdat de suiker opgelost is. Haal van het vuur af en voeg een centimeter Spaanse peper toe, die zeer fijn gesneden is. Snij de komkommer in blokjes en voeg toe. Mix met de staafmixer alles tot een homogene massa en breng op smaak met peper en zout. Garneren met de mango, appel en komkommer naar eigen inzicht.

Foto: Sabine Henzing

Haring met herinneringen aan vroeger

Recept van Joshua Slagwein van Koetshuis De Burcht

“Toen de vraag kwam om een gerecht te bedenken van haring en wittebrood, was de eerste gedachte die bij me opkwam: oma gaat altijd haring en wittebrood halen op 3 oktober. Dit gerecht bevat dan ook veel ingrediënten die mij doen denken aan vroeger. Sommige geliefd en sommige ook gehaat. Het roggebrood dat m’n moeder altijd at als lunch. De grote afschuw voor zuurkool van m’n vader, zodoende één van de ‘verboden producten’ in het ouderlijk huis. Zilveruitjes van oma, die mijn broertje en ik vroeger aten, uit de pot, alsof het kleine snoepjes waren. De herinneringen aan vroeger gebundeld op een bord door de ogen van nu.”

Ingrediënten (4 personen)
2 plakken roggebrood
2 haringen
2 banaansjalotten
100 g mascarpone
2 eetlepels grove mosterd
8 zilveruitjes
10 g zuurkool
5 rode bieten
10 ml witte balsamicoazijn
100 g kristalsuiker
1 citroen (sap)
75 g rietsuiker
5 cornichons
peper en zout
Affila cress

Aan de slag
Steek het roggebrood uit met een steker in kleine ringen en zet apart. Snijd de sjalot in fijne blokjes en doe in een pannetje op laag vuur tot glazig. Maak de sjalot op smaak met een snufje zout en 25 gr van de rietsuiker. Laat de sjalot op laag vuur karamelliseren tot stroperig en haal van het vuur. Snijd de zilveruitjes door de helft en voeg toe in een pannetje, herhaal de bovenstaande stappen zoals bij de sjalot, met de overgebleven rietsuiker.

Pof een grote rode biet in de oven op 200 graden. Als de biet zacht aanvoelt (ongeveer 20 minuten), uit de oven halen en laten afkoelen. Als de biet afgekoeld en gepeld is in dunne plakjes snijden en rol deze op. Schil de overige bietjes en snijd in fijne stukken, doe de geschilde stukjes biet in een pannetje met water en laat geheel koken tot de biet gaar is. Als de biet gaar is, het geheel staafmixen en door een bolzeef drukken, en het vocht opvangen in een ander pannetje. Het bietenvocht weer op het vuur zetten met de kristalsuiker en de citroensap en dit inkoken tot dikke saus. Als je een dikke gladde saus hebt, op smaak maken met peper en zout.

Leg de zuurkool op een theedoek tot het droog is, dan frituren op 180 graden tot het goudbruin is.

Snijd de cornichons over de lengte doormidden en houd apart. Meng de mascarpone met de grove mosterd en zet koud. Snijd één haring tot tartaar en snijd de andere haring in plakjes.

Begin nu met het samenstellen van het bord.

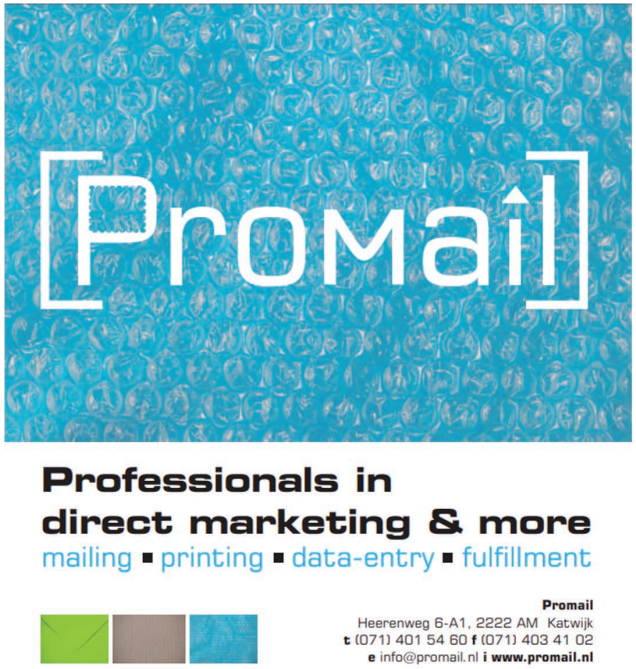

Kinderpark
Word een echte circusartiest!

Het Kinderpark in het Van der Werfpark opent voor de kleintjes met een poppenkastvoorstelling van Fritsie Duikelaar. En daarna mogen kinderen van alle leeftijden zelf aan de slag in de circuspiste van Circus Snor. Onder toejuichende leiding kunnen zij met ballen, kegels, linten en eenwielfietsen trucjes leren als een ware circusartiest. Om het circusgevoel compleet te maken zijn er korte voorstellingen van circusartiesten en een echt vlooiencircus. Hooggeëerd publiek, komt dat zien!

Op zoek naar de waarheid bij 3 October University

Kan een robot liegen? Hoe herken je nepnieuws? Kan je in het brein zien of iemand liegt? En hoe herken je of een getuige de waarheid vertelt? Wat ís waarheid eigenlijk?

Het zijn allemaal vragen waar wetenschappers van de Universiteit Leiden zich over buigen. Ga met ze mee op een fascinerende en toegankelijke ontdekkingstocht door hun onderzoek. In de tent van de 3 October University in het Van der Werfpark geven ze antwoord op allerlei vragen. Want niks is leuker dan nieuwe dingen ontdekken.

Tijdens de viering van Leidens Ontzet verzorgt de Universiteit Leiden in samenwerking met LVVS Augustinus boeiende colleges voor kinderen vanaf 8 jaar in de tent in het Van der Werfpark. Drie wetenschappers vertellen over hun onderzoek dat raakt aan het thema van dit jaar: Echt Waar?!

Loop binnen in de tent en luister naar interessante lezingen onder het genot van een gratis kopje koffie van onze barista's. Kom wetenschap zien, horen, doen en beleven bij de 3 October University.

Grote Optocht: Echt Waar?!

Het is echt waar: na twee vieringen niet, is er eindelijk weer een Grote Optocht. Met het thema 'Echt Waar?!' sluit de optocht aan op een ander belangrijk thema, namelijk dat Leiden zich dit jaar European City of Science mag noemen. We gaan laten zien dat wij een stad zijn met een ongelofelijke historie van kennis en cultuur op allerlei gebieden. Bij het thema 'Echt Waar?!' kun je denken aan de relatie met kennis en wetenschap en prachtige uitvindingen die gedaan zijn in Leiden, maar ook letterlijk of dingen wel echt waar zijn.

Route

Het startpunt van de optocht is de Zoeterwoudsesingel ter hoogte van de Lorentzhof bij nr. 39-40. Daarna lopen we met de klok mee naar de kruising met de Lammenschansweg en van daar over Witte Singel, Noordeinde, Breestraat, Korevaarstraat en Levendaal waar ter hoogte van de Plantagelaan, bij de Utrechtsebrug, de burgemeester en het 3 Octoberbestuur het defilé afnemen.

Algemene aanwijzingen

Om de Grote Optocht aaneengesloten en zonder gaten door de stad te laten lopen, vragen we alle deelnemers en het publiek om de stoet zonder oponthoud te laten passeren. Het is niet toegestaan om deelnemers van rookgerei, drank of etenswaren te voorzien. Om historische redenen wordt een uitzondering gemaakt bij Sociëteit Minerva. Hier brengen de burgemeester, de voorzitter van de 3 October Vereeniging en de praeses collegii van L.S.V. Minerva een toost uit op de viering en wordt het Io Vivat gespeeld.

Parkeerverbod

Het is niet toegestaan om met een voertuig een standplaats in te nemen langs de route. Zo nodig worden voertuigen op last van de politie verwijderd. Men wordt dringend verzocht de route zo breed mogelijk vrij te laten en niet met de Grote Optocht mee te lopen of door de stoet heen over te steken. Vooral in de smallere doorgangen worden activiteiten en handel buiten de gevels niet toegestaan. Commerciële activiteiten ín de stoet zijn sowieso verboden.

Kinderen

Uiteraard laat iedere Optochtliefhebber kleine kinderen vooraan staan. Maar let op dat ze niet in het gedrang komen bij praalwagens, ruiters en koetsen. Laat uw (klein)kinderen dus niet op straat staan of zitten en zorg dat zij achter de dranghekken blijven.

Volg voor ieders veiligheid de aanwijzingen van de politie en de optochtcommissarissen soepel en direct op. Dank voor uw medewerking!

Vriendelijk doch dringend verzoek: mijd tijdens het opstellen van de Grote Optocht de Fruinlaan en de Zoeterwoudsesingel tot aan de Lorentzhof. Deze straten behoren niet tot de route. Uw aanwezigheid daar hindert en vertraagt de opstelling en de start van de Optocht.

Deelnemende orkesten zijn:
Show & Marchingband Amigo, Franciscus Band Leiden (FBL), Chr. Muziekvereniging Kunst&Genoegen junioren en senioren (K&G), Tamarco Leiderdorp.

12.00 uur: Voorprogramma
Promotieteam 3 October Vereeniging Leiden | Goede-doelencollecte Lionsclub Leiden Lugdunum Dualis | Rood-Witwedstrijd

13.00 uur: Start Grote Optocht 'Echt Waar?!'
Politiemotoren, Politie te paard, Politiebus

Lopend Leids Vendel
Officiële garde van de 3 October Vereeniging onder de zinspreuk Panis et Piscis (brood en vis).

Erewacht te paradepaard
Een prachtige groep Friese paarden met het vaandel van de 3 October Vereeniging.

Stoet van Rijtuigen
In het eerste rijtuig zitten de burgemeester van Leiden en de voorzitter van de 3 October Vereeniging en hun partners. Zij worden gevolgd door de bestuursleden van de Koninklijke Vereeniging voor Volksvermaken te Groningen en de 8 October Vereeniging Alkmaar Ontzet. Het derde rijtuig vervoert bestuursleden en leden van het 3 October Gilde, ondernemers met een Leids hart die door hun financiële bijdragen bepaalde activiteiten van de 3 October Vereeniging ondersteunen. De stoet van rijtuigen wordt gesloten door de Gouden Koets, met daarin bijzondere passagiers.

Joppenszprijzen
Tijdens de Taptoe op 1 oktober zijn weer drie prijzen en vier pluimen door een onafhankelijke jury toegekend aan (sport) verenigingen die zich het meest creatief hebben gepresenteerd aan het publiek. De prijzen zijn vernoemd naar Cornelis Joppensz, de weesjongen die volgens de legende in 1574 na het vertrek van de Spanjaarden de pot met hutspot vond bij de schans Lammen.

Tijdmachine
Help, de tijdmachine naar 1574 is ontploft! 1574 en 2022 zijn helemaal vermengd en er gebeuren een paar heel bijzondere dingen. Pieter van der Werf heeft opeens een persconferentie met een doventolk, Magdalena Moons gaat in quarantaine, de Geuzen komen er natuurlijk niet zonder de juiste maatregelen en er volgt een duidelijke routekaart naar het einde van het beleg. Dit zijn maar enkele van de onderdelen in steampunk-stijl dus let goed op wat er nog meer te zien is en hoe delen van 1574 en 2022 elkaar raken.

Leiden2022
Leiden is dit jaar European City of Science. De Leiden2022 Kennis Karavaan gaat op zoek naar vragen, antwoorden en nog meer vragen. Wat heb jij altijd al willen weten? Wat is waarheid? Heb je twijfels? En zo ja, hoe los je die dan op? Met onze karavaan trekken we door heel Leiden en gaan we het gesprek aan met jou! Ben jij nieuwsgierig? Laten we dan samen op ontdekking gaan in de wondere wereld van de wetenschap. Heb jij een brandende vraag? Wij halen 'm op, ook tijdens de optocht. En gaan op zoek naar je antwoord. Wil je meer weten over het jaar? Kijk dan op www.leiden2022.nl.

Uitvindingen

Dit onderdeel van de Grote Optocht is een eerbetoon aan de Leidse wetenschap. Beroemde wetenschappers hebben de wetenschap gevormd, van de microscoop tot hedendaagse ruimtewetenschap. Let goed op, want misschien staan er ook huidige topwetenschappers aan boord. In ieder geval worden ze gevolgd door onze blik op ‘dansen met Janssen’.

FactCheckers

Wat is eigenlijk echt waar? Kunnen we alles geloven wat we op het scherm zien? Steeds vaker krijgen we naast nieuws ook nepnieuws te zien. Hoe kijken we naar nieuwsberichten? En wat is waar en niet waar? Dat is het thema in dit onderdeel van de Grote Optocht. Van broodjes aap naar Catfish, naar DDoS, wat is fake news?

Zorg in Leiden

We lopen er zo aan voorbij… Aan alle gebouwen/locaties, alle organisaties in de zorg, alle medewerkers, die betrokken zijn geweest rond de covid-pandemie. Van testen tot vaccineren, maar ook vervoer, verplegen, geven van intensieve zorg, geven van aandacht/steun als familie of anderen niet meer kunnen komen. Iedereen heeft ermee te maken gehad en we weten allemaal wat beperkingen met zich meebrengen. Daarom sluiten we deze optocht af met een eerbetoon aan onze helden van de zorg. Een aantal van hen doet mee in deze groep, maar geef via hen nog eenmaal een daverend applaus aan alle Leidse zorghelden.

De Grote Optocht is dit jaar tot stand gekomen met dank aan onze leveranciers:
Hoppezak Kledingverhuur, AJeTo, ALV, BSG Leiden, Flower Parade Rijnsburg, Het Motorhuis Leiden, Hippisch Centrum de Delft, JP Zandbergen Rijnsburg, Koetserij Gouda, Magro Internationaal Organisatiebureau, Bert Kulk bloemen, Roze Draakjes Leiderdorp, Stalhouderij Haasnoot, Sloos Maatwerk.

En met dank aan onze partners:
Ambulancedienst van de Veiligheidsregio Hollands Midden, Gemeente Leiden, Korps Landelijke Politiediensten/Dienst Levende Have, Rode Kruis Leiden e.o., ROC Mondriaan School voor Orde & Veiligheid, Politie Eenheid Den Haag district Leiden-Bollenstreek.

En met speciale dank aan onze sponsors, vrijwilligers en figuranten:
Basisschool St. Joseph, OBS De Dukdalf, musicalgezelschap Otis, SSR-Leiden, Bonaventura College Leiden, Scoutingvereniging Jan van Galen, TEX & uitleg, Toneelvereniging Tot Ieders Genoegen, Van der Valk Hotel Leiden en uiteraard alle geweldige figuranten!

Magische acts en verbluffende trucs

Het straattheaterfestival op het Garenmarktplein past helemaal bij het thema van dit jaar: Echt Waar?! Want in de magische wereld van het straattheater zijn veel acts te zien waarvan u zich niet of nauwelijks kunt voorstellen dat dit mogelijk is. De artiesten tarten de zwaartekracht en doen verbluffende trucs, zodat u zich na afloop afvraagt: "Is dit Echt Waar?!"

Aan de randen van het mooie plein staan tentjes, waar doorlopend kleine, onwerkelijke acts te bewonderen zijn. Maar vooral niet doorvertellen wat u daar ziet!

Naast deze kleine tentjes die doorlopend te bezoeken zijn, zijn er ook voorstellingen midden op het Garenmarktplein. Deze artiesten treden allemaal twee of drie keer op, zodat u ze allemaal kunt zien. Hieronder een korte beschrijving van de magische acts die u kunt bekijken.

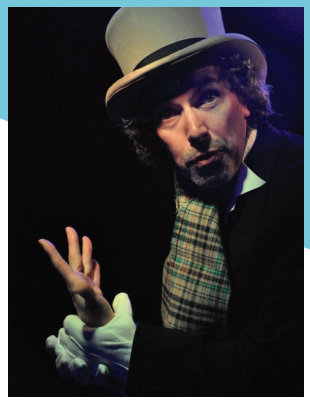

Theater Omberto

Vergeet de vrouw met de drie borsten, de sterkste man van de wereld en het vlooiencircus. Omberto heeft een 'Wonder der Magie' in zijn bezit. U zult uw ogen niet geloven. Dankzij een onbegrepen kracht bezit zijn hand magische krachten.

Magic Herman

Deze onemanstreetshow is een interactieve voorstelling, boordevol spanning, sensatie, vuur, humor en vooral veel magie. Geloof het of niet, balletje-balletje met echte transparante glazen, echt waar!

Waarzegster Marthilda Sliert

In een klein tentje maakt u kennis met de geflipte Marthilda. Zij bezit toekomstvoorspellende gaven en er gebeuren de gekste dingen in haar tentje in een magische sfeer.

Morna, het meisje in de vissenkom

Ontdek het waargebeurde verhaal achter dit ongekende wonder, en ontmoet Morna in levende lijve.

De Muzikale Smid

Theater, Muziek en Ambacht. Vreemde experimenten, vuur en aparte muziek. Wereldberoemd in eigen dorp met zijn knutseltalent en muzikaliteit, tovert hij het ene na het andere instrument. Zijn experimenten met elektriciteit en vuur zijn legendarisch.

Wachten op de plons

Klimmers of stok-omarmers: voor het publiek is alles spektakel

Polsstokverspringen lijkt in de verste verte niet op voetbal, maar toch ziet Hans van Eijk van de Polsstokbond Holland een kleine maar overduidelijke overeenkomst. "Als je naar voetbal kijkt en het gaat allemaal heel soepeltjes, dan denk je 'dat kan ik ook'. Totdat je het zelf gaat doen. Dan komt er vaak meer op je af dan je verwacht."

Al zo'n twintig jaar is Hans erbij op 3 oktober. Bij het polsstokverspringen in het Van der Werfpark waar aannemersbedrijf C.J. de Boer de aanloopsteiger op het Steenschuur daags ervoor heeft opgebouwd. Elke viering doen tientallen enthousiastelingen een poging om met een 9 meter lange aluminium stok vanaf het Steenschuur het park te halen waar Van der Werf op zijn sokkel staat. "Het is symbolisch", verklaart Hans de plek. "We springen naar Leidens burgemeester ten tijde van het beleg."

Oer-Nederlands

Het polsstokverspringen is een beetje een studentennummer. "Maar er doen ook elk jaar niet-studenten mee", weet Hans. "Graag zelfs! Iedereen is van harte welkom om het te proberen." Waarom er dan relatief toch zoveel studenten mee doen? "Omdat zij jong zijn en de meeste nog sportief. Oudere mensen denken er vaak drie keer over na en blijven toch liever kijken. Wat natuurlijk ook erg leuk is.

Wie ook vaak meedoen zijn buitenlanders. Die vinden het leuk om iets oer-Nederlands uit te proberen." Want oer-Nederlands is het. Met name in Friesland werd de polsstok veel gebruikt om tijdens de jacht en het zoeken naar kievitseieren, van weiland naar weiland te springen. "Gaandeweg vonden ze het leuk om steeds grotere sloten te proberen en zo is het een echte sport geworden in Friesland en het Groene Hart." Een sport die meer behendigheid en kracht vergt dan je in eerste instantie denkt.

Omhoogklimmen

Hans, zelf al veertig jaar polsstokverspringer, zet de geheimen van een goede polsstoksprong op een rijtje. De aanloop van ongeveer 15 meter moet gecontroleerd zijn. Datzelfde geldt voor de afzet van de sprong. "Met één been hè! Turners die vaak goed gecontroleerd kunnen aanlopen doen nog weleens alsof het een trampoline is en dan zetten ze met twee benen af. Dat werkt niet." Eenmaal goed in de paal, volgt het omhoogklimmen. Alleen als dat lukt kun je de overkant halen. Springers die niet omhoog komen, overbruggen de afstand tot de oever niet. "Dat is een veiligheidsmaatregel. Veel mensen die niet omhoog kunnen klimmen missen vaak controle en vallen uiteindelijk sowieso. Zij moeten dan niet op de walkant vallen."

Plonsen

Bij snelle aanlopers wordt de paal wat verder in het water gezet. Zij moeten minimaal een slag omhoogklimmen willen zij de oever, of beter, het luchtkussen halen. Rustigere aanlopers hebben minimaal twee slagen nodig. Het is belangrijk, vervolgt Hans, dat je loslaat mocht de paal onverhoopt terugvallen. "Wij houden dat in de gaten en roepen in dat geval 'los' maar dat moet je dan ook echt doen."

Het risico op terugvallen is overigens minimaal want tijdens Leidens Ontzet zet de 'mikker' de paal tijdens de eerste sprong vaak wat dichterbij. "Dan kantelt 'ie sneller. Want veiligheid gaat voor alles. Als blijkt dat iemand goed kan aanlopen, plaatsen we 'm de tweede keer verder in het water en kan hij of zij verder springen. Daar is het tenslotte om te doen: het is polsstok-ver-springen!"

Veel deelnemers springen twee keer. "De eerste keer gebeurt er vaak te veel tegelijkertijd, mensen krijgen een adrenalinekick en voor ze het weten liggen ze in het water. Vaak willen ze dan nog een keer om het de tweede keer goed te doen. Dan weten ze wat er gebeurt en hebben ze vaak meer tijd om omhoog te klimmen." De verste springers doen uiteindelijk nog een paar sprongen in de finale in de hoop op de hoofdprijs. "Maar de mindere springers zijn net zo leuk. Zeker voor het publiek. Dat houdt ook erg van de stok-omarmers en de plonsen!"

3 October Quiz 2022

Echt wel of echt niet?! Twintig stellingen over Leidse burgemeesters

Win een rood-witpakket!

Mail de antwoorden naar ikdoemee@3october.nl o.v.v. naam en telefoonnummer. Inzenden kan tot en met 1 oktober 15.00 uur. Onder de inzenders met de meeste juiste antwoorden verloten we een rood-witpakket, zodat je geheel in stijl Leidens Ontzet kan gaan vieren.

Burgemeesterquiz:

#	Vraag	Echt wel!	Echt niet!
1	Op heel veel platte daken in Leiden broeden grote burgemeesters.		
2	De tot op de dag van vandaag langst zittende burgemeester van Leiden ooit was Cees Goekoop (1980-1998).		
3	De Visfontein achter het Leidse Stadhuis is vernoemd naar burgemeester Aad Vis (1971-1980).		
4	Bij een burgemeestersreferendum op 11 maart 2003 won onze huidige burgemeester Henri Lenferink (PvdA) het van Harry Groen (VVD).		
5	Direct na Leidens Ontzet (1574) verving Willem van Oranje onze Pieter van der Werf door een andere eerste burgemeester.		
6	Leiden heeft lange tijd vier burgemeesters gehad in plaats van één.		
7	“De enige echte Leidenaar is burgemeester Van Schaffelaar!”		
8	Burgemeester en kunstschilder Isaac Claesz. van Swanenburg gaf ooit schilderles aan Rembrandt van Rijn.		
9	Burgemeester Pieter van der Werf ligt begraven in de Pieterskerk.		
10	Aan de voorkant van de Marekerk zitten vier wapens van Leidse burgemeesters. Diezelfde wapens vind je ook in de Boterhal (in de Waag).		

#	Vraag	Echt wel!	Echt niet!
11	Aan de stadszijde van de Zijlpoort zitten vier wapens van Leidse burgemeesters.		
12	Aan de stadszijde van de Morspoort zitten vier wapens van Leidse burgemeesters.		
13	Burgemeester van Brouchoven (van het Van Brouchovenhofje aan de Papengracht) was een van de rechters die Johan van Oldenbarnevelt ter dood veroordeelden.		
14	Burgemeester Henri Lenferink (2003-heden) is nog nooit zijn ambtsketen kwijtgeraakt.		
15	De laatste interim-burgemeester van Leiden heette Wolter Westra (2002-2003).		
16	Oorlogsburgemeester De Ruyter van Steveninck (1941-1945) was lid van de NSB.		
17	Burgemeester Adrianus Hartevelt (1821-1824) was ook jeneverstoker.		
18	De Gijselaarsbank aan de kop van het Rapenburg is vernoemd naar Duitse gijzelaars tijdens de Eerste Wereldoorlog.		
19	Burgemeester Van Limburg Stirum (1851-1851) was een echte graaf.		
20	In het trapportaal van het Stadhuis zijn – in glas-in-lood – de familiewapens van maar liefst dertig oud-burgemeesters te vinden, waaronder ook dat van Pieter van der Werf.		

Resultaat.

Als ondernemer steekt u veel tijd in uw bedrijf. Maar levert uw energie wel het gewenste resultaat op? Heeft u een goede balans tussen inspanning en inkomen? Wij ondersteunen u bij het bereiken van een sterke financiële basis, gekoppeld aan fiscaal advies. Zodat u zich bezighoudt met uw kern-activiteiten en het maximale overhoudt aan uw inspanningen. Dat noemen wij resultaat boeken.

Meer weten? Maak een afspraak.
In een vrijblijvend gesprek bekijken we graag onze mogelijkheden voor uw onderneming.

VAN ARKEL & WIGGERS
accountants & adviseurs

drs. J.E.C. van Arkel RA | M. Wiggers AA
J.E.C. van Arkel | mr. M. Breurkes-Bos

Schipholweg 121 • Postbus 3111 • 2301 DC Leiden • T. 071-568 06 21
F. 071-523 63 56 • info@vawaccountants.nl

3 October Vereeniging

Opgericht 13 mei 1886

Erevoorzitter
H.J.J. Lenferink (Henri), burgemeester van Leiden

Ereleden
H. Bijl (Hester), rector magnificus Universiteit Leiden
J. Boots (Jan)
A.F.M. de Jong (André)
H.A.M.M. Meijer (Har)
J. Karstens (Jan)
L.C.M. Kallenberg (Lodewijk)
L.M.M. Heruer (Rens)
M.J.M. du Prie (Max)
P.G.J. van Sterkenburg (Piet)
W.J. Laman (Wim)
R.J. Veldhuijzen van Zanten (Rutger)

Bestuur van de 3 October Vereeniging
H.L.J. Kamps (Rik), voorzitter
J.J.I.M. van der Velden (Jurgen), secretaris en vicevoorzitter
A.G.M. van der Poel (Bart), penningmeester
O.R.M. van Betten (Ole), praeses collegii L.S.V. Minerva
M.S. Klapwijk (Maartje)
E.J. van Klaveren (Bettina)
J.P. Los (Annette)
G.S. Marchena (Guido)
M. du Prie (Martijn)
K.H.N. Schulpen (Charles)
J.L.L. Wisse (Lodewijk)
A.K. Yesilkagit (Kutsal)

Commissie Evenementen
E.J. van Klaveren (Bettina), voorzitter
O.R.M. van Betten (Ole), praeses collegii L.S.V. Minerva, vicevoorzitter
M. van den Berg (Martijn)
P. Bol (Peter)
H.M. Borst (Heleen)
D. Breedveld (Diony)
W.A. Bunnig (Walter)
G.B.M. Gerritsen (Gerard)

F.W. Hoff (Froana)
F. de Jong-de Jong (Frouke)
C. van Kooperen (Thea)
A.C. Meester (Arjan)
T.M. Schutte (Tineke)
T. Verburg (Thomas)
E.K. van der Vliet (Eimert)

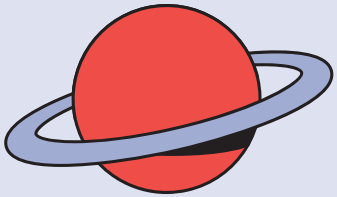

Commissie Herdenking
A.K. Yesilkagit (Kutsal), voorzitter
J.P. Los (Annette), vicevoorzitter
A-F. Filemon (Anne-Fleur)
J. Heijnen (Josine)
D. van Houte (Douwe)
I. Klap (Ivo)
E. Koops (Egbert)
C. Schollaardt (Christel)
D.D. Visser (Demi)

Commissie Optocht en Taptoe
M.S. Klapwijk (Maartje), voorzitter
G.S. Marchena (Guido), vicevoorzitter
Y.A. Ballieux (Youri)
J.P. van den Berg (Hanna)
Y.E. Bosman-Gunther (Yanthe)
G.P.N. Buis (Gijs)
K. van Ekdom (Koen)
E.W.H. Haasbroek (Edwin)
C.D. Gelinck-van Aalst (Koosje)
A. Klein (Aaron)
M. de Kok (Marieke)
H.Y. Lie (Yung)
A.J. van Nimwegen (Alexander)
T.W.A. Pootjes (Theo)
D. de Vogel (Dave)
M. Vreeken (Martin)
J. Weijermars (Jeroen)
B.A.M. Wesselman (Bertram)
A.P. Young (Adrian)
J.W. Zijlstra (Jesper)

Commissie PR
J.P. Los (Annette), voorzitter
J.L.L. Wisse (Lodewijk), vicevoorzitter
B. Bakker (Bastiaan)
F. Eisma (Femke)
F.H.A. Ginjaar (Frans)
M. Hettinga (Marjolein)
L. Hollander (Laila)
H.N.T. Hoogwout (Niek)
M.A. Kortmann (Martine)
M. Kramp (Marijn)
L. Liefkes (Lieke)
R.J.P. Preenen (René)
I. Tieleman (Isabelle)
en alle Joffers

Commissie Ledenwerving en Ledenadministratie
J.P. Los (Annette), voorzitter
J.L.L. Wisse (Lodewijk), vicevoorzitter
H.N.T. Hoogwout (Niek)

Commissie Protocol
J.J.I.M. van der Velden (Jurgen), voorzitter
J.L.L. Wisse (Lodewijk), vicevoorzitter
D. Freriks (Daan)
K.H.N. Schulpen (Charles)
H. van Woerden (Hein)

Commissie Haring & Wittebrood en Hutspot
K.H.N. Schulpen (Charles), voorzitter
G.S. Marchena (Guido), vicevoorzitter
J.E.C. van Arkel (Jorg)
M.A. Bentveld (Menno)
O. Blom (Onno)
A. Bijlsma (Alfred)
M. van Dalen (Marcel)
A.W.H.M. Elderhorst (Ton)
C. Faassen (Casper)
R. Jacobs (René)
H. Kuijers (Hidde)
O.A.M. Langezaal (Oscar)
B. van Leeuwen (Bart)
A.H.P. Niggebrugge (Arthur)
R. Schenk (Ronald)
M. Visser (Michel)

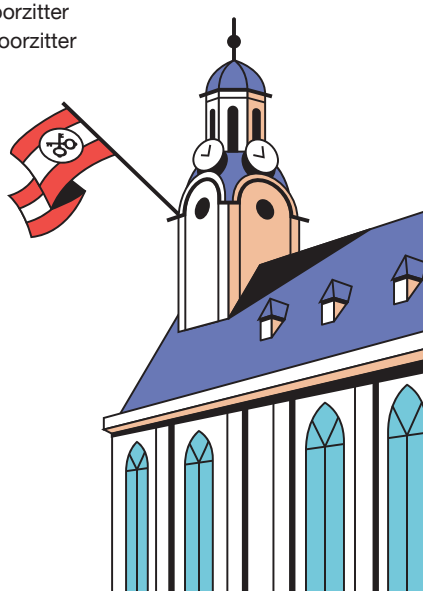

C.J. de Witt (Christiaan)
R. van der Zalm (Robbert)
S. Zeilstra (Schelte)

Commissie Lunapark
M. du Prie (Martijn), voorzitter
A.G.M. van der Poel (Bart), vicevoorzitter
H. de Jong (Henk)

Commissie van bijstand uitreiking Haring
De partners van de erevoorzitter, de ereleden en de bestuursleden, eventueel aangevuld met de partners van de leden van de Magdalena Moons Vereeniging.

Commissie Rust en Verpleegtehuizen
A.I. van der Velden-Scheer (Annet)
K.M. Vermeer-van der Poel (Karen)
Partners van de bestuursleden

Commissie Archief
L.M.M. Heruer (Rens), voorzitter
J.P. Los (Annette)
E.F. van Tol-Tok (Everdien)

Vertegenwoordiging in Stichting Geuzen van Boisot
K.H.N. Schulpen (Charles)
J.J.I.M. van der Velden (Jurgen)

Vertegenwoordiging in Stichting 3 October Gilde
E.J. van Klaveren (Bettina)
G.S. Marchena (Guido)
M. du Prie (Martijn)

Vertegenwoordiging in Stichting Leerstoel Magdalena Moons
A.G.M. van der Poel (Bart)

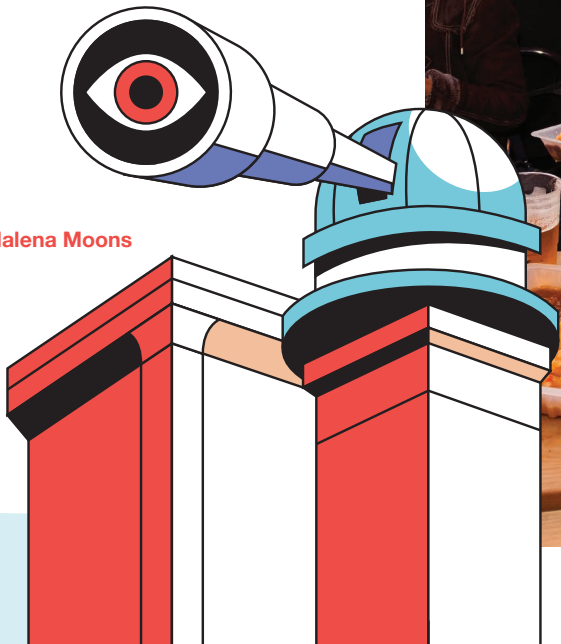

Schenken of nalaten aan de 3 October Vereeniging?

Scan mij voor meer informatie

Met uw steun kan de 3 October Vereeniging het verhaal van vrijheid doorgeven aan toekomstige generaties. Elke bijdrage is welkom, bijvoorbeeld voor een onderwijsproject, een publicatie of het beheer en behoud van het archief. U kunt ons steunen door een gift of door de 3 October Vereeniging op te nemen in uw testament. Voor meer informatie over schenken of een legaat aan onze Vereeniging kunt u contact opnemen met secretariaat@3october.nl.

VAN DER VALK HOTEL LEIDEN

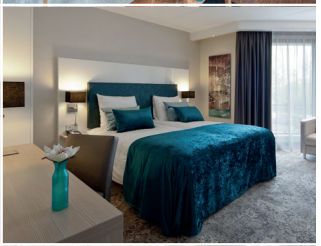

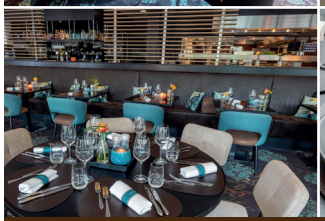

Valk
VAN DER VALK EXCLUSIEF

Van der Valk Hotel Leiden
Haagse Schouwweg 14 | 2332 KG Leiden
Tel +31 (0)71 5 731 731
leiden@valk.com | www.hotelleiden.nl

Wat is er nog meer te doen in de stad?

De 3 October Vereeniging is niet de enige die van Leidens Ontzet een feest maakt. Ondernemers, verenigingen en andere instanties organiseren ook evenementen om het Ontzet te vieren. Hieronder een greep uit de evenementen die wij van harte aanbevelen.

Hutspot bridgedrive

Zondag 18 september
10.30 - 18.00 uur
Denksportcentrum Leiden,
Robijnstraat 4

Er wordt gespeeld in twee zittingen van ieder 21 spellen, met in de middag een heerlijke hutspotmaaltijd en na afloop haring en Corenwijn. Inschrijfgeld € 60,00 per paar, inschrijven via de agenda van de website van het district of per e-mail alberthoutman@gmail.com, met gelijktijdige overschrijving van het inschrijfgeld naar rekeningnummer: NL86 RBRB 0828 9033 52 t.n.v. Bridgedistrict Leiden e.o.

Pre-Oktoberparty met de Rijnsons in de Leidse Hout

Zondag 25 september 13.00 - 18.00 uur
Theehuis Leidse Hout

Het feest waar Leiden in de stemming komt voor 3 oktober. Een middag waar jong en oud de kelen vast kan smeren om met 3 oktober weer het hele feestrepertoire mee te kunnen zingen. Behalve de Rijnsons en DJ Rob Baars zijn er ook nog verrassingsoptredens van diverse Leidse artiesten.

Haring & Wittebrood Jeugdvoetbaltoernooi
Zondag 25 september 09.45 - 17.00 uur
DoCoS, Haagse Schouwweg

Toernooi voor JO13 jeugdselectieteams (spelers onder 13 jaar). Deelnemende verenigingen o.a.: Excelsior, ASC, Meerburg, Noordwijk, Quick, RCL, UVS, Voorschoten ’97, Wilhelmus. Met een wervelende voetbalshow door Easy Man (tweevoudig wereldkampioen panna), bekend van Instagram en YouTube. Prijsuitreiking door wethouder Yvonne van Delft omstreeks 16.45 uur.

Vlootschouw, moderne en oude ambachten in de historische haven
Maandag 3 oktober 11.00 – 20.00 uur
Kort Galgewater

Traditionele en hedendaagse ambachten, zoals het roken van zalm en paling. Muziek van Rumor di Mare, Er Welt een Traan en The Coverment. En een heerlijke hutspotmaaltijd van Rembrandt Roast. Entree gratis, hutspotmaaltijd € 12,50. Meer informatie en inschrijven via www.liefenleedorganiseert.nl.

Stadspoort Leiden Centraal
Zaterdag 1 oktober t/m maandag 3 oktober
Leiden Centraal Station

Tijdens Leidens Ontzet wordt Leiden Centraal Station weer omgetoverd tot een stadspoort. Tijdens het hele weekend heet de NS de reizigers welkom in Leiden. En hoe! Vorige jaren gebeurde dit met het uitdelen van porties hutspot en kregen reizigers te maken met vrolijke Spaanse soldaten. Ook dit jaar pakt de NS weer uit. Zaterdag 1 oktober wordt rond 13.15 uur op een leuke manier geopend. Check de 3 Oktober-app, website en social media voor de rest van het programma.

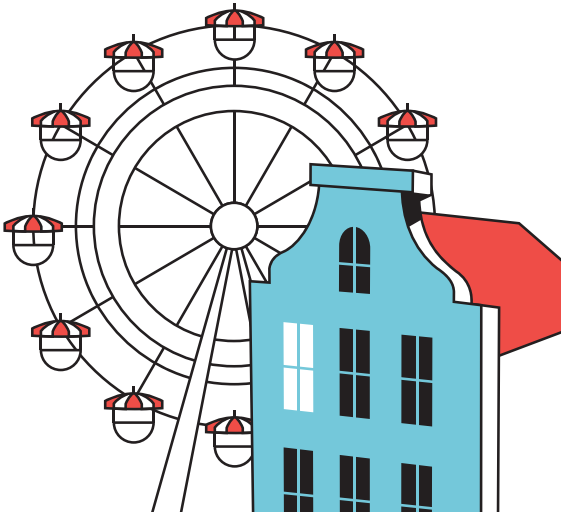

Koraalliederen 2022

De teksten van de koraalliederen vindt u ook in de 3 Oktober-app.

6. Geluckig vaderland

1. Geluckig is het Land
   Dat God den Heer beschermt
   Als daar met moord en brand
   De vijand rondom swermt
   End' dat hij meent hij sal
   't Schier overwinnen al
   Dat dan, dat dan, dat dan
   Hij selft komt tot den val

2. Gedanckt moet sijn de Heer
   De God die eeuwig leeft
   Dat Hij ons 't zijnder eer
   Dees overwinning geeft
   Wat wonder heeft de kracht
   Des Heeren al gewracht[1]
   O Heer, o Heer, o Heer
   Hoe groot is Uwe macht

1) gewracht = gemaakt

7. O Nederland let op uw zaak

1. O Nederland let op uw zaak
   De tijd en stond is daar
   Opdat nu in de hoek niet raak
   Uw vrijheid, die voorwaar
   Uw ouders hebben duur gekocht
   Met goed en bloed en leven
   Want zij werd nu gans en t'enenmaal gezocht
   Tot niet te zijn verdreven

2. Neemt acht op uwer landen staat
   Uw volk en steden meest
   Zijn sterk en daar is raad en daad
   Van ouds altijd geweest
   Uw adel is manhaftig, vroom
   Men vindt niet haars gelijken
   Houd de Spanjaard doch, ik bid u, in de toom
   Dat hij van ons mag wijken

3. Beschut, beschermt, bewaart uw land
   Let op het Spaans bedrog
   Ei, laat niet nemen uit uw hand
   Uw privilegiën toch
   Maar toont u elk een man vol moed
   In 't houden van uw wetten
   Bovenal dient God en valt Hem steeds te voet
   Dat Hij op u mag letten

5. O ghij stad van Leyden (1574)

1. G'lijck den grootsten rapsack
   Vloot den Speck verbaest
   Als een wind die blaest
   Siet hem met sijn knapsack
   Loopen in der haest
   Als een hond die raest
   O ghij stadt van Leyden
   Dit stuck bemerck
   En laet toch verbreijden
   Gods wonderwerk

2. De Boergoensche vanen
   Vlogen op de vlucht
   Met een groot gerucht
   En de Castiljaenen
   Waren oock vol sucht
   En geheel beducht
   Door de hooge stromen
   En menig man
   Die sij sagen komen
   Dick krielen aen

3. Wilt Gods eer verbreijen
   Die nu kleijn en groot
   Vrij maeckt van de doot
   En naer droevig schreijen
   U dus sent in noot
   Overvloedig broot
   Lof dan, prijs en eere
   Moet sijn geseijt'
   God ons aller Heere
   In eeuwichheyt.

2. Leiden, stad van mijn hart

1. Leiden trots van Neerlands steden
   Parel van het Hollands land
   Stad van heden vol verleden
   Stad van werk met hart en hand
   Plaats van dromen en van daad
   Waar ieder blijft en niemand gaat
   Leiden stad van denken en doen
   Stad van mijn hart door nu en toen

2. Waar de Rijnen samenstromen
   Werd een trotse burcht gebouwd
   Teken van wat eens zou komen
   Stad van glorie nieuw en oud
   Welkom was in elke tijd
   Wie vluchtte om standvastigheid
   Leiden fier en eeuwig koen
   Stad van mijn hart door nu en toen

3. Stad met veel beroemde zonen
   Leiden is hun wieg geweest
   Zie hoe zij de wereld tonen
   Grootheid door een vrije geest
   Zij genoten Leidens gunst
   In wetenschap en schone kunst
   Zo kwam Leiden aan zijn roem
   Stad van mijn hart door nu en toen

4. Leiden trots van Neerlands steden
   Parel van het Hollands land
   Stad met eeuwenlang verleden
   Heeft mijn toekomst in de hand
   Leidse kleuren draag ik fier
   Geen and're stad lokt mij van hier
   Rood en wit in mijn blazoen
   Stad van mijn hart door nu en toen

12. De Zilvervloot

1. Heb je van de Zilveren Vloot wel gehoord
De Zilveren Vloot van Spanje
Die had er heel veel Spaansche matten aan boord
En appeltjes van Oranje
Piet Hein, Piet Hein
Piet Hein zijn naam is klein
Zijn daden bennen groot
Zijn daden bennen groot
Die heeft gewonnen de Zilveren Vloot
Die heeft gewonnen, gewonnen de Zilveren Vloot
Die heeft gewonnen, de Zilver Vloot

2. Klommen niet de jongens als katten in ‘t want
En vochten ze niet als leeuwen
Ze maakten de Spanjaarden duchtig te schand
Tot in Spanje klonken hun schreeuwen
Piet Hein, Piet Hein
Piet Hein zijn naam is klein
Zijn daden bennen groot
Zijn daden bennen groot
Die heeft gewonnen de Zilveren Vloot
Die heeft gewonnen, gewonnen de Zilveren Vloot
Die heeft gewonnen, de Zilver Vloot

3. Kwam er nu nog eenmaal zo’n Zilveren Vloot
Zeg zou jullie nog zo kloppen
Of zoudt gij u veilig en wel buitenschoot
Maar stil in je hangmat stoppen
Wel! Neêrlands bloed
Dat bloed heeft nog moed
Al bennen we niet zo groot
Al bennen we niet zo groot
We zoûen winnen een Zilveren Vloot
We zoûen winnen, nóg winnen een Zilveren Vloot
We zoûen winnen, een Zilver Vloot

15. Berg op Zoom

1. Merck toch hoe sterck nu in ‘t werk zich al stelt
Die ‘t allen tijd so ons vrijheit heeft bestreden
Sie hoe hij slaeft, graeft en draeft met geweld
Om ons goet en ons bloet en onse steden
Hoor de Spaensche trommels slaen
Hoor Maraens trompetten
Siet hoe komt hij trecken aen, bergen te besetten
Berg op Zoom hout u vroom
‘t Stut de Spaensche scharen
Laat ‘s Lands boom end’ sijn stroom
Trouwlijck doen bewaren

2. ‘t Moedige, bloedige, woedige swaerd
Blonck en het klonck, dat de vonken daeruijt vlogen
Beving en leving, opgeving der aerd
Wonder gedonder nu onder was dan boven
Door al ‘t mijnen en ‘t geschut
Dat men daeglijcx hoorde
Menig Spanjaert in sijn hut, in sijn bloed versmoorde
Berg op Zoom hout sich vroom
‘t Stut de Spaensche scharen
‘t Heeft ‘s Lands boom end’ sijn stroom
Trouwlijck doen bewaren

3. Die van Oranjen quam Spanjen aen Boord
Om uijt het velt als een helt ‘t geweld te weeren
Maer also dra Spinola ‘t heeft gehoord
Trekt hij flux heen op de been met al sijn heeren
Cordua kruijd spoedig voort
Sach daer niets te winnen
Don Velasco liep gestoord: ‘t vlas was niet te spinnen
Berg op Zoom hout sich vroom
‘t Stut de Spaensche scharen
‘t Heeft ‘s Lands boom end’ sijn stroom
Trouwlijck doen bewaren

11. Het lied van Koppelstock

1. In naam van Oranje doet open de poort
   De Watergeus ligt aan den wal
   De vlootvoogd der Geuzen
   Hij maakt geen akkoord
   Hij vordert Den Briel of uw val
   Dat is het bevel van Lumey op mijn eer
   En burgers hier baat nu geen tegenstand meer
   De Watergeus komt om Den Briel
   De Watergeus komt om Den Briel

2. De vloot is met vijfduizend koppen bemand
   De mannen zijn kloek en vol vuur
   Een ogenblik nog en zij stappen aan land
   Zij wachten bericht binnen ‘t uur
   Gij moogt dus niet dralen doet open de poort
   Dan nemen de Geuzen
   Terstond zonder moord
   Bezit van de vesting Den Briel
   Bezit van de vesting Den Briel

3. Komt geeft de verzeek’ring
   ‘k Moet spoedig terug
   De klok heeft het uur reeds gemeld
   Ik zeg ‘t u geeft mij de sleutels, niet vlug
   Dan is reeds uw vonnis geveld
   De wakkere Geuzen staan tand’knersend daar
   Zij wetten hun zwaard en maken zich klaar
   En zweren den dood of Den Briel
   En zweren den dood of Den Briel

4. Hier dringt men naar buiten
   Daar schuit men bijeen
   En spreekt over Koppelstock’s last
   De stad in hun handen of anders den dood
   ‘t Besluit tot het eerste staat vast
   Maar nauw’lijks is hiermee de veerman gevleid
   Of Simon de Rijk heeft de poort gerammeid
   En zoo kwam de Geus in Den Briel
   En zoo kwam de Geus in Den Briel

9. Lof zij den helden (Hymne)

1. Lof zij den helden
   Die in ‘t verleden
   Krachtig door eendracht
   Sterk door gebeden
   Kloek in den oorlog
   Wijs in beleid
   ‘t Land onzer vaad’ren
   Hebben bevrijd
   Hun zij ons dankbaar
   Loflied gewijd
   Hun zij ons dankbaar
   Loflied gewijd

2. God onzer vaad’ren
   Schenk ons Uw zegen
   Leer ons waardeeren
   Wat zij verkregen
   Maak ons eendrachtig
   Wijk van ons niet
   Vader daarboven
   Die ‘t al gebied
   U zij de glorie
   U klinke ons lied
   U zij de glorie
   U klinke ons lied.

23. Wilhelmus

1. Wilhelmus van Nassouwe
   Ben ik van Duitschen bloed
   Het Vaderland ghetrouwe
   Blijf ik tot in den doet
   Een Prinse van Oranje
   Ben ik vrij onverveert
   Den Koning van Hispanje
   Heb ik altijd geëerd

2. Mijn schild en de betrouwen
   Zijt Gij, o God, mijn Heer
   Op U zo wil ik bouwen
   Verlaat mij nimmermeer
   Dat ik toch vroom mag blijven
   Uw dienaar ‘t aller stond
   De tyrannie verdrijven
   Die mij mijn hart doorwondt

Vooruitkijken naar 2024: 450 Jaar Leidens Ontzet

We stevenen als 3 October Vereeniging én als stad af op een wel heel bijzonder jubileumjaar, want in 2024 vieren en herdenken we 450 jaar Leidens Ontzet. Vierhonderdvijftig jaar, dat klinkt als gigantisch lang geleden, maar de kern van waar het over gaat, de strijd om vrijheid, is nog altijd actueel en nu in het bijzonder.

Met feestvieren weten wij Leidenaars wel raad, dus reken er maar op dat de 3 October Vereeniging uitpakt. Zo'n bijzonder getal nodigt ook uit tot nadenken. Zijn er bij het vieren en herdenken van Leidens Ontzet perspectieven die we nog missen? Is dit feest zo vanzelfsprekend voor iedereen? Het heet Leidens Ontzet, maar we weten inmiddels maar al te goed dat het beleg van een stad een ramp betekent voor de samenleving rondom die stad. Bijna 450 jaar geleden trokken hier vijandelijke troepen plunderend, moordend en verwoestend door de landerijen en dorpen die de gebarricadeerde stad omsloten. Kan 450 jaar Leidens Ontzet een aanleiding zijn om uit te zoomen en de hele regio in ogenschouw te nemen? De komende tijd gaan wij graag met u - in en rond Leiden - in gesprek over wat 450 jaar Leidens Ontzet voor u betekent.

Zoals gezegd hangen wij graag de slingers op, maar we nodigen ook de hele regio uit om rond 3 oktober 2024 en gedurende dat jaar mooie dingen te organiseren! Kleur een bestaand evenement, concert, bijeenkomst of lezing in met 450 Jaar Leidens Ontzet of organiseer iets speciaal voor de gelegenheid. Dat kan in verenigingsverband, met de buurt, als bedrijf of bedrijvenvereniging, maar natuurlijk ook in je uppie. Wij zijn graag op de hoogte en waar het kan, helpen we natuurlijk met plezier een handje.

Neem gerust contact op met Guido Marchena, voorzitter 450 Jaar Leidens Ontzet, via e-mail 450jaar@3october.nl.

Uitval op de Boshuyser schans, eerste helft 17de eeuw (anoniem). Historiestuk met de voorstelling van de uitval op de Boshuyser schans op 29 juli 1574 (collectie Museum De Lakenhal).